

*Prachtig en krachtig
vanuit onze kern*

HERINDELINGSONTWERP

voor de samenvoeging per 1 januari 2022 van de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis

gemeente Cuijk

Sint Anthonis

Gemeente Cuijk
Louis Jansenplein 1
5431 BV Cuijk
0485 39 66 00
www.cuijk.nl

Gemeente Boxmeer
Raadhuisplein 1
5831 JX Boxmeer
0485 58 59 11
www.boxmeer.nl

Gemeente Sint Anthonis
Brink 3
5845 BH Sint Anthonis
0485 38 88 88
www.sintanthonis.nl

Voorwoord

Als gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis kiezen wij vanuit eigen kracht en zelfbewust voor een gezamenlijke bestuurlijke toekomst. Op 1 januari 2022 bundelen wij onze krachten tot één gemeente met ruim 65.000 inwoners en een oppervlak van ruim 260 km², waarmee we qua grondgebied de grootste gemeente van Noord-Brabant worden.

Door deze krachtenbundeling kunnen wij nu en in de toekomst de maatschappelijke opgaven en onze bestuurlijke ambities blijven realiseren. Als 10e gemeente van Noord-Brabant (qua inwoneraantal) staan we sterker in de regio Noordoost-Brabant en kunnen we op provinciale en landelijke schaal onze belangen behartigen. Vanuit deze sterke positie zijn we in staat om (nog) krachtigere verbindingen te maken met onze 25 vitale kernen.

De gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis en hun kernen kennen ieder hun eigen historie en hebben specifieke kenmerken. De samenvoeging verandert daaraan niets.

Als buurgemeenten staan we echter ook voor vergelijkbare uitdagingen. Zorgdragen voor voldoende werkgelegenheid, een passend woningaanbod en goed bereikbare kernen voor onze inwoners. Oog hebben voor elkaar en iedereen mee laten doen. Ondernemers en bedrijven faciliteren en onze economie verder versterken. Oppakken van nieuwe taken (jeugdzorg, energietransitie) en ontwikkelingen (digitalisering, omgevingswet). Deze uitdagingen binden ons. En met elkaar kunnen we daaraan beter invulling geven dan alleen.

Onze nieuwe krachtige gemeente is klaar is voor de toekomst. Een sterk gemeentebestuur zal de belangen van onze inwoners, ondernemers en organisaties optimaal behartigen mede door zich in de regio én ver daarbuiten krachtig te positioneren. Een sterke ambtelijke organisatie ondersteunt het bestuur en zorgt (blijvend) voor een goede dienstverlening. We zijn een aantrekkelijk werkgever, die in staat is om goede medewerkers te binden en boeien. En we hebben de ambitie om het unieke eigen karakter van elk van onze 25 kernen te behouden en versterken.

In de eerste helft van 2019 zijn we in gesprek gegaan met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Zodoende is breed in beeld gebracht wat zij van belang vinden voor de nieuwe gemeente. Deze dromen, ambities, wensen en verlangens zijn in een visie op de toekomst verrat, als voornaam onderdeel van voorliggend herindelingsontwerp.

Met dit herindelingsontwerp zetten we een belangrijke formele stap in het wettelijke proces tot samenvoeging van onze drie gemeenten. Daarmee komt een lange historie van samenwerking binnen het Land van Cuijk samen. We kijken er zeer naar uit om met plezier en vol vertrouwen samen te bouwen aan onze nieuwe gemeente.

Prachtig en krachtig vanuit onze kern!

**Colleges van B&W van Cuijk,
Boxmeer en Sint Anthonis**

7 oktober 2019

Leeswijzer

De voorgeschiedenis en totstandkoming van dit herindelingsontwerp zijn toegelicht in hoofdstuk 1. In hoofdstuk 2 zijn de unieke kenmerken van Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis uitgebreid in beeld gebracht. De belangrijkste ontwikkelingen en opgaven waarmee deze gemeenten worden geconfronteerd zijn verwoord in hoofdstuk 3.

De gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis geloven in een gezamenlijke toekomst. De visie op de toekomst van deze nieuwe gemeente staat beschreven in hoofdstuk 4. De herindeling heeft gevolgen voor de inrichting van het gemeentebestuur en de positionering van de ambtelijke organisatie, wat geschetst is in hoofdstuk 5. De nieuwe gemeente is financieel gezond. In hoofdstuk 6 is aandacht voor de financiële positie van de drie huidige gemeenten en de nieuwe gemeente.

Om tot een herindeling te kunnen komen, wordt deze door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties getoetst aan de criteria van het vigerende beleidskader gemeentelijke herindeling. Hoofdstuk 7 bevat daarom een motivatie per criterium vanuit het perspectief van de samenvoeging van Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis. Tot slot is in hoofdstuk 8 opgetekend hoe het proces eruit ziet richting één krachtige gemeente per 1 januari 2022.

WAAROM HERINDELEN?

- Behouden en versterken **vitaliteit en identiteit 25 kernen**
- **Krachtigere partner** richting regio, provincie en Rijk
- Vanuit **eigen kracht** inspelen op trends en ontwikkelingen, als participatiesamenleving, decentralisaties, verduurzaming, digitalisering, ontgroening en vergrijzing

DRIE GEMEENTEN IN FEITEN

Gemeente	Boxmeer	Cuijk	Sint Anthonis
Inwoners	29.059	24.913	11.612
Oppervlakte in ha (land)	11.151	5.129	9.926
Oppervlakte in ha (water)	233	578	50
Raadzetels	21	19	15

VOORGESCHIEDENIS

- Graafs Manifest
- Veerkrachtig Bestuur Brabant
- Manifest Land van Cuijk
- Najaar 2017: vijf raadsbesluiten 'advies Berenschot'
- Eind 2018: plan van aanpak herindeling CBA

VISIE OP DE TOEKOMST

- 1. Onze kernen zijn vitaal, krachtig en zelfbewust**
  - Vitale kernen met zelfbewuste mensen en een sterk zelforganiserend vermogen
  - Samen met de samenleving
- 2. Thuis in een groene, vitale, duurzame en veilige leefomgeving**
  - Passend woningaanbod en ruimte voor initiatieven van onderaf
  - Goede voorzieningen en infrastructuur, zorg op maat en vitale verenigingen
  - Samen slim met warmte, wind, water en afval
  - Mensen voelen zich veilig
- 3. Toekomstbestendige economie met sterke samenwerkingsrelaties**
  - Veelzijdige en veerkrachtige economie: agri, food én toerisme
  - Samenwerking in én buiten de regio vanuit een krachtige locatie
  - Aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs

FINANCIËN

Solide basis en goede financiële uitgangspositie voor nieuwe gemeente

Algemene uitkering gemeentefonds daalt met: EUR 776.000,--

Eenmalige vergoeding vanuit Rijk: EUR 12,6 mln.

BESTUUR, ORGANISATIE & PERSONEEL

- **Maatwerk per kern**
- **Ruimte geven aan initiatieven uit samenleving**
- **Gemeentebestuur stimuleert en faciliteert**
- **Eigenstandige ambtelijke organisatie...**
- ...met mogelijke dienstverlening (regiemodel) aan Grave en/of Mill en Sint Hubert
- **Kenmerkend voor ambtelijke organisatie:**
  - Dienstverlening: samen, op maat, deskundig, transparant
  - Strategische denkkracht
  - Professionele en efficiënte bedrijfsvoering en uitvoering
  - Verbonden met de kernen
  - Heldere aansturing

VERVOLG VAN HET PROCES

- Van herindelingsontwerp, via zienswijzen naar herindelingsadvies (maart 2020 in drie gemeenteraden)
- Na herindelingsadvies: via provincie, naar Ministerie van BZK, Raad van State, Tweede en Eerste kamer
- November 2021 verkiezingen, 1 januari 2022 start nieuwe gemeente
- In opbouw organisatie: gelijk speelveld voor medewerkers Boxmeer, Werkorganisatie CGM en Sint Anthonis

Inhoud

Voorwoord	2
Leeswijzer	4
1 Voorgeschiedenis & totstandkoming	9
1.1 Graafs Manifest, Strategische Visie en Uitvoeringsprogramma.....	9
1.2 Veerkrachtig Bestuur Brabant, Manifest Land van Cuijk en onderzoek vervolg.....	9
1.3 Verkenning best passende vorm van duurzame samenwerking in het Land van Cuijk	10
1.4 Besluit tot plan van aanpak herindelingsontwerp en –advies	11
1.5 Deur voor Grave en Mill en Sint Hubert blijft zo lang als nog mogelijk open	12
1.6 Interactief proces voor visievorming en naamgeving.....	12
2 Cuijk, Boxmeer & Sint Anthonis in beeld	17
2.1 De gemeente Cuijk.....	17
2.2 De gemeente Boxmeer.....	17
2.3 De gemeente Sint Anthonis.....	18
2.4 Nieuwe gemeente, nieuwe grenzen	18
3 Ontwikkelingen & opgaven	21
3.1 Landelijke ontwikkelingen	21
3.2 Regionale en lokale opgaven en ambities	22
4 Visie op de toekomst	25
1. Onze kernen zijn vitaal, krachtig en zelfbewust.....	26
1.1 Vitale kernen met zelfbewuste mensen en een sterk zelforganiserend vermogen.....	26
1.2 Samen met de samenleving.....	27
2. Thuis in een groene, vitale, duurzame en veilige leefomgeving.....	27
2.1 Passend woningaanbod en ruimte voor initiatieven van onderaf	27
2.2 Goede voorzieningen en infrastructuur, zorg op maat en vitale verenigingen	28
2.3 Samen slim met warmte, wind, water en afval.....	29
2.4 Mensen voelen zich veilig	29
3. Toekomstbestendige economie met sterke samenwerkingsrelaties	29
3.1 Veelzijdige en veerkrachtige economie: agri, food én toerisme	30
3.2 Samenwerken in én buiten de regio vanuit een krachtige locatie	30
3.3 Aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs.....	31
4. Conclusie: prachtig en krachtig vanuit onze kern	31

5 Bestuur, organisatie & personeel.....	33
5.1 Het gemeentebestuur staat in nauwe verbinding met de kernen.....	33
5.2 Dienstverlening op maat en betrokken medewerkers.....	34
5.3 Een eigenstandige ambtelijke organisatie.....	34
5.4 Uittreding Cuijk uit GR Werkorganisatie CGM.....	34
5.5 Ontvlechten en opbouwen.....	35
5.6 Een zorgvuldig en gelijkwaardig proces voor alle medewerkers.....	36
6 Financiële gevolgen van de herindeling.....	38
6.1 Financiële positie CBA-gemeente.....	38
6.2 Impact op algemene uitkering gemeentefonds.....	41
6.3 Tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling.....	42
6.4 Indicatie incidentele financiële gevolgen.....	42
6.5 Woonlasten.....	44
6.6 Bevoegdheden van de nieuwe gemeenteraad.....	46
6.7 Financieel toezicht vanuit de provincie.....	46
7 Toetsing aan beleidskaders.....	48
7.1 Toets herindelingsvoorstel aan criteria.....	48
7.2 Toetsing aan criteria ‘Beleidskader gemeentelijke herindeling 2018’.....	49
7.3 Toetsing aan provinciaal toetsingscriterium: Schaalniveau.....	51
7.4 Conclusie.....	52
8 Doorkijk op fusieproces tot 1 januari 2022.....	54
8.1 Van herindelingsontwerp naar herindelingsadvies.....	54
8.2 En van herindelingsadvies naar wet.....	54

Voorgeschiedenis & totstandkoming

1 | Voorgeschiedenis & totstandkoming

Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis zijn nauw met elkaar verbonden. Geografisch, cultuur-historisch, sociaaleconomisch. Ze kennen – met name in het verband van de regio Land van Cuijk – een lange historie van samenwerking. In voorliggend herindelingsontwerp komt deze lange historie samen. We blikken terug.

1.1 Graafs Manifest, Strategische Visie en Uitvoeringsprogramma

De wil van de vijf gemeenten in het Land van Cuijk Sint Anthonis, Boxmeer, Cuijk, Grave en Mill en Sint Hubert om samen te werken en als partners op te trekken is expliciet gemaakt in 2011 in het Graafs Manifest. Hiermee wilden deze vijf gemeenten onder andere naar buiten kunnen treden als één samenwerkingspartner. Zo gaven zij concreet vervolg aan hun reeds bestaande samenhang en samenwerking.

Met het Graafs Manifest werd een regieteam geformeerd om het samenwerkingsproces te monitoren en sturen. Dit regieteam bestond uit twee raadsleden vanuit iedere gemeente, ondersteund door de vijf griffiers. Het Manifest gaf het startsein voor structureel overleg over samenwerking in het Land van Cuijk, op politiek en bestuurlijk niveau. Op basis van het Manifest werd een strategische visie en een uitvoeringsagenda opgesteld. Uitgangspunt daarbij was dat er geen nieuwe bestuurslaag bij zou komen, maar dat de taken en verantwoordelijkheden onderling verdeeld werden tussen de vijf gemeenten. Door de kracht van het Land van Cuijk uit te breiden en te versterken, wilden de gemeenten werken aan een innovatieve en duurzame kennisregio, bouwen aan recreatie en toerisme als (nieuwe) economische pijler én zorgen voor een optimaal leef- en vestigingsklimaat.

Deze vijf thema's stonden centraal op de uitvoeringsagenda van het Land van Cuijk:

1. Versterken keten van agri en food.
  2. Groei van recreatie en toerisme.
  3. Versterken van de vestigingsfactoren.
  4. Waarborging van de leefbaarheid in de kernen.
  5. Bijdragen aan transitie in het sociaal domein.
- Ieder thema werd vervolgens voorzien van een actieprogramma.

Parallel aan het opstellen van deze uitvoeringsagenda besloten de gemeenteraden van Cuijk, Grave en Mill en Sint Hubert eind 2011 op basis van de notitie 'Investeren in kwaliteit' hun ambtelijke organisaties samen te voegen. Een volledige ambtelijke fusie tussen deze drie gemeenten moest leiden tot een hogere kwaliteit van dienstverlening aan hun inwoners, de kwetsbaarheden verminderen en effectiever en efficiënter werken mogelijk maken om zo de kosten te kunnen reduceren. 1 januari 2014 ging de Gemeenschappelijke Regeling Werkorganisatie CGM van start.

1.2 Veerkrachtig Bestuur Brabant, Manifest Land van Cuijk en onderzoek vervolg

In 2013 werd in het rapport Veerkrachtig Bestuur Brabant de samenwerking en samenwerkingskracht van alle Brabantse gemeenten onderzocht. Het onderzoek constateerde dat de samenwerkingskracht in alle Brabantse regio's op een aantal punten tekortschoot en dat het maar gedeeltelijk lukte om de samenwerkingskracht te organiseren die nodig was om regionale ambities te realiseren en het gemeentelijke bestuur te versterken. In het rapport

zijn diverse aanbevelingen opgenomen voor de versterking van de regionale bestuurskracht.

De onderzoekscommissie adviseerde onder andere de gemeenten in het Land van Cuijk zich te bezinnen op de bestuurlijke toekomst en verdergaande samenwerking dan wel herindeling te overwegen. Het rapport Veerkrachtig Bestuur Brabant heeft mede voeding gegeven aan de discussie over een mogelijke herindeling binnen het Land van Cuijk.

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 heeft de provincie Noord-Brabant verzocht om binnen een jaar na aantreden van de nieuwe colleges van B&W aan te geven hoe zij de samenwerking voor zich zien. Daaropvolgend kwam op 15 april 2015 het Manifest Land van Cuijk tot stand. Een resultante van een evaluatie vanuit de raden van Sint Anthonis, Boxmeer, Cuijk, Grave en Mill en Sint Hubert van het Graafs Manifest en een toekomstverkenning aangaande het Land van Cuijk. Met het Manifest Land van Cuijk werd opnieuw de wens van de vijf gemeenten om samen te werken onderschreven.

De raden van de gemeenten spraken in het Manifest uit dat 'de samenwerking binnen het Land van Cuijk verder gestalte moet krijgen en doorontwikkeld moet worden naar een duurzame bestuurlijke en ambtelijke inrichting waarmee het Land van Cuijk op de toekomst voorbereid is'.

Als vervolg op het Manifest Land van Cuijk leefde de wens om te komen tot een aangescherpte en geactualiseerde visie en een nieuwe uitvoeringsagenda voor de periode 2015-2019. Het onderzoek 'Samen werken in het Land van Cuijk' (2015) heeft hier uitvoering aan gegeven. Er is vervolgens tot een uitvoeringsagenda 2016-2017 gekomen met 12 projecten, waarmee de vijf gemeenten de volgende stap konden zetten in de strategische samenwerking.

Tijdens de raadsconferentie van 23 maart 2016 werd door alle raden van de vijf gemeenten ingestemd met de voorgestelde uitvoeringsagenda, inclusief het bijhorende prijskaartje en het benodigde projectmanagement. Ook stemden alle vijf de gemeenteraden in met een verkenning naar de voor het Land van Cuijk best passende vorm van duurzame samenwerking.

1.3 Verkenning best passende vorm van duurzame samenwerking in het Land van Cuijk

Het regieteam 'raden Land van Cuijk' heeft in de zomer van 2016 de opdracht gegeven voor een verkennend onderzoek naar een passende en duurzame manier van samenwerken voor het Land van Cuijk. Begin 2017 startte, onder leiding van de heer P. van der Velden, het adviesbureau Berenschot met dit onderzoek. In de zoektocht naar de best passende duurzame vorm van verregaande samenwerking voor het Land van Cuijk werden de huidige situatie, ambities, opgaven, uitdagingen en mogelijkheden tot samenwerking in beeld gebracht. Dit onder meer op basis van gesprekken met inwoners en partners.

In het rapport 'Een ongekende bestemming?' adviseert Berenschot de vijf gemeenteraden om één nieuwe gemeente te vormen vanuit de gemeenten Sint Anthonis, Boxmeer, Cuijk, Grave en Mill en Sint Hubert. Deze samenvoeging moet hand in hand gaan met schaalverkleining door multikernenbeleid met kernendemocratie.

Een herindeling gekoppeld aan schaalverkleining is volgens Berenschot het enige goede bestuurlijk perspectief waarmee de grote maatschappelijke vraagstukken vanuit vertrouwen tegemoet gezien kunnen worden, zonder dat een complexe governance

ontstaat. Volgens Berenschot is het winnen aan bestuurlijk vermogen een cruciale voorwaarde om ambtelijk aan kracht te winnen en de regionale positie als partner te versterken.

De gemeenten in het Land van Cuijk staan voor complexe maatschappelijke vraagstukken die vragen om een krachtig gemeentebestuur. In dit rapport waren 1. de leefbaarheid van de kernen, 2. een krachtige economische regio en 3. de versterking van de regionale positie, belangrijke aandachtspunten voor de ontwikkeling van het Land van Cuijk.

Op 20 september 2017 hebben de gemeenteraden van de vijf gemeenten in het Land van Cuijk – Sint Anthonis, Boxmeer, Cuijk, Grave en Mill en Sint Hubert – ieder afzonderlijk een besluit genomen ten aanzien van hun bestuurlijke toekomst. Dit op basis van het toen voorliggende eindrapport van bureau Berenschot aangaande de verkenning naar de best passende duurzame vorm van verregaande samenwerking op de schaal van het Land van Cuijk.

De gemeenteraden van Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis besloten overeenkomstig het advies: de vorming van één gemeente Land van Cuijk. In Grave kon een geamendeerd besluit niet op een meerderheid rekenen en werd een motie aangenomen voor een opiniepeiling onder de Graafse bevolking. In Mill en Sint Hubert werd het ontwerpbesluit verworpen.

1.4 Besluit tot plan van aanpak herindelingsontwerp en –advies

De politieke besluitvorming van september 2017 leidde in het voorjaar 2018 tot de opdracht van de gemeenteraden van Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis (CBA) aan hun colleges van B&W om te komen tot een plan van aanpak herindeling Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis.

Dit plan van aanpak, getiteld 'Opschalen en verbinden', werd in december 2018 vastgesteld door de drie gemeenteraden: 13 december 2018 in de gemeenteraden van Boxmeer en Sint Anthonis en 17 december 2018 in de gemeenteraad van Cuijk. Met dit besluit gaven deze gemeenteraden hun colleges de opdracht om dit plan van aanpak uit te voeren. Het plan van aanpak bevat een marsroute om te komen tot een herindelingsontwerp en –advies, teneinde te komen tot een herindeling per 1 januari 2022.

Een tussenstap in het plan van aanpak (stap 2a) is de verkenning en het nemen van een politiek-bestuurlijk besluit van de CBA-gemeenten over de meest wenselijke en haalbare herindelingsvariant. Deze stap is opgenomen in het herindelingsproces naar aanleiding van een motie die 5 november 2018 door de gemeenteraad van Cuijk is aangenomen. Het college van de gemeente Cuijk kreeg het verzoek van de gemeenteraad om te zorgen voor een afweging van drie mogelijke herindelingsvarianten binnen het Land van Cuijk, namelijk:

- a. Herindeling vijf gemeenten Land van Cuijk.
- b. Herindeling CBA-gemeenten: Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis.
- c. Herindeling CGM-gemeenten: Cuijk, Grave en Mill en Sint Hubert.

Deze drie varianten zijn op basis van bestaande informatie getoetst aan de criteria: haalbaarheid en wenselijkheid.

In het voorjaar van 2019 namen de CBA-gemeenten op basis van deze analyse het intentiebesluit om over te gaan tot een herindeling van de CBA-gemeenten, omdat:

- Dit de enige variant is die voldoet aan de criteria van wenselijkheid én haalbaarheid.
- Hierdoor een krachtige gemeente ontstaat, die vanuit inhoudelijke samenhang goed in staat is om zijn maatschappelijke opgaven te realiseren en met 65.000 inwoners een sterke positie in de regio inneemt.
- In 2018 in ieder van deze gemeenten een raadsmeerderheid gevonden is voor de CBA-variant.

- Er sprake is van een 'coalition of the willing', zowel op politiek-bestuurlijk niveau als in de samenleving: een herindeling van onderop.

Op basis van het intentiebesluit tot herindeling van de CBA-gemeenten is verder uitvoering gegeven aan het plan van aanpak. Dit heeft geresulteerd in het voorliggende herindelingsontwerp, dat met inpassing van de te ontvangen zienswijzen in het voorjaar van 2020 in de vorm van een herindelingsadvies zal voorliggen in de gemeenteraden. Een herindelingsontwerp- en advies geven de procesmatige en inhoudelijke onderbouwing van de voorgestelde herindeling.

Het herindelingsadvies wordt uiteindelijk, voorzien van een provinciale zienswijze, door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties getoetst aan het nu vigerende beleidskader herindeling. Daarna wordt het omgezet in een voorstel voor een herindelingswet.

1.5 Deur voor Grave en Mill en Sint Hubert blijft zo lang als nog mogelijk open

De gemeenteraden van Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis kozen in 2017 primair voor één krachtige gemeente Land van Cuijk. Die intentie is ook in het plan van aanpak tot herindeling van de CBA-gemeenten nogmaals bekrachtigd. De deur voor 'instappen' van de gemeenten Grave en Mill en Sint Hubert in het herindelingsproces blijft dan ook zo lang als nog mogelijk open staan.

De CBA-gemeenten voerden in 2019 diverse gesprekken met de bestuurders van de gemeenten Grave en Mill en Sint Hubert. Deze gesprekken stonden in het teken van een verkenning van ambtelijke samenwerkingsmogelijkheden in het Land van Cuijk en het informeren van de gemeenten Grave en Mill en Sint Hubert over het CBA-herindelingsproces.

In dat kader hebben de gemeenten in het Land van Cuijk brieven met elkaar uitgewisseld. Zie bijlage D voor een chronologisch overzicht van activiteiten van de vijf gemeenten in het Land van Cuijk, waar het de positionering van de ambtelijke organisatie betreft. De uiteindelijke richting hierin is opgenomen in hoofdstuk 5 van dit herindelingsontwerp.

1.6 Interactief proces voor visievorming en naamgeving

De colleges van B&W van de CBA-gemeenten hebben aan het begin van het herindelingsproces een stuurgroep de opdracht gegeven om sturing te geven aan de voorbereiding en realisatie van de herindeling. Zij mandateerden hun verantwoordelijkheden ten aanzien van het herindelingsproces aan de stuurgroep. De stuurgroep bestaat uit een burgemeester, wethouder en secretaris uit elke gemeente, de directeur Werkorganisatie Cuijk, Grave, Mill en Sint Hubert en een externe projectleider en projectsecretaris.

WONEN

ECONOMIE

Samen onderweg naar een nieuwe gemeente

Inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties uit alle 25 kernen dachten en bouwden mee aan de toekomstvisie van de nieuwe gemeente. Tijdens bijeenkomsten in de kernen en op basisscholen, een doelgroepenbijeenkomst en via de CBA-website.

Acht thema's stonden centraal in de vorming van de toekomstvisie, waarbij ruimte was om te komen met aanvullende suggesties.

CULTUUR

DUURZAAM-HEID

ONDERWIJS

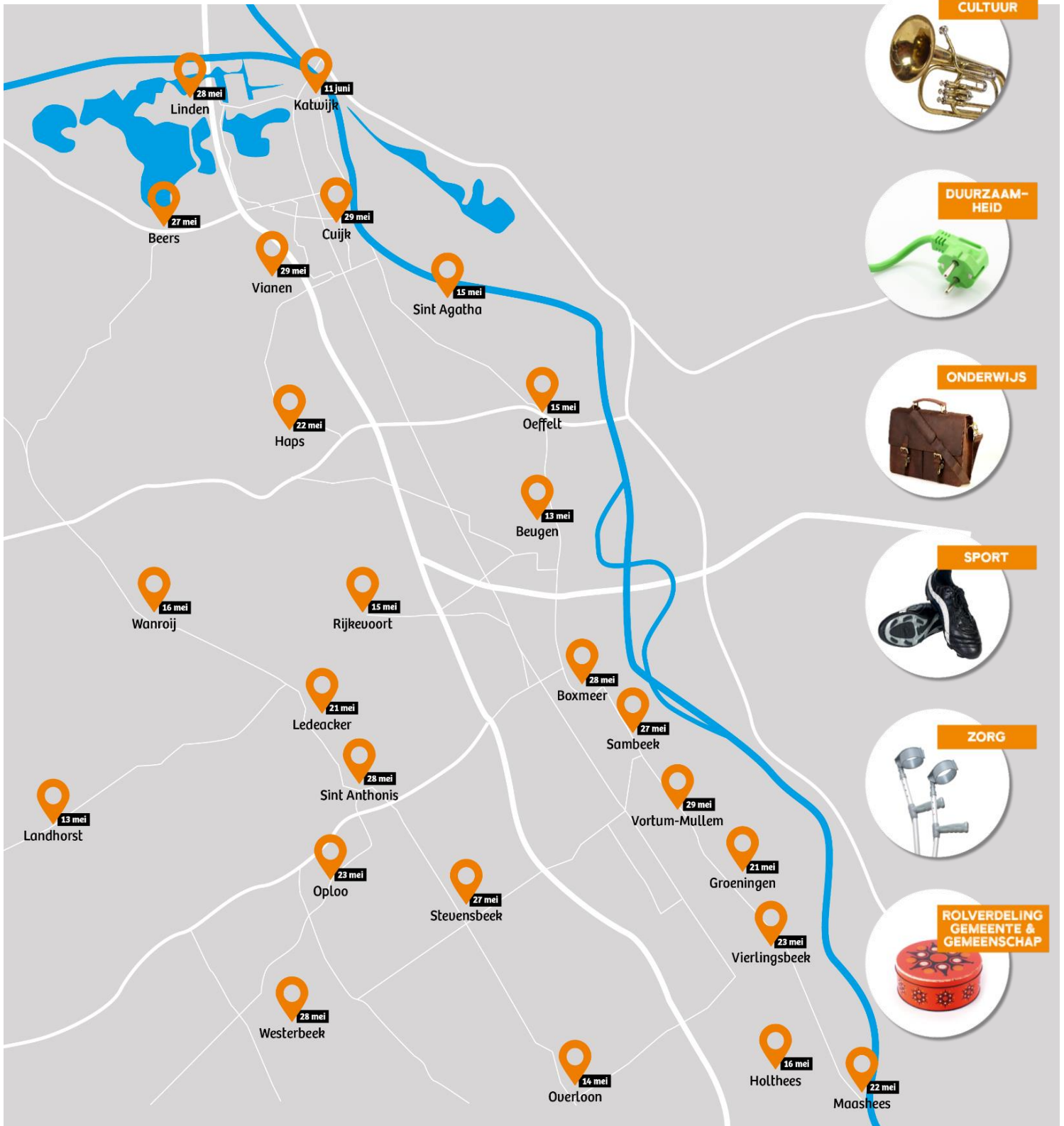
SPORT

ZORG

ROLVERDELING GEMEENTE & GEMEENSCHAP

De stuurgroep CBA is tijdens het herindelingsproces in gesprek gegaan met de inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties in al hun kernen over de visie én de naam van de nieuwe gemeente. Deze aanpak ligt in lijn met hoe de stuurgroep tegen de nieuwe CBA-gemeente aankijkt: een gemeente waarin de identiteit van de kernen centraal staat én waar de gemeente samen met de samenleving vorm geeft aan deze nieuwe gemeente. Inwoners en ondernemers krijgen de kans zich in te zetten voor hún gemeente en krijgen de ruimte om hún omgeving nog fijner te maken. Hierdoor kan een gemeente ontstaan die recht doet aan zijn inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties.

Visieproces

Tijdens het herindelingsproces zijn inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) instellingen op vier manieren betrokken om mee te denken en praten over de toekomstvisie van de gemeente:

1. Inwoners konden tijdens een bijeenkomst in ieder van de 25 kernen inbreng leveren op de visie van de nieuwe gemeente.
2. Met vertegenwoordigers op het gebied van economie, zorg, wonen en met jongeren en ouderen zijn gerichte gesprekken gevoerd tijdens een doelgroepenbijeenkomst.
3. Bij leerlingen van basisscholen in de drie gemeenten zijn beelden opgehaald over wensen voor de nieuwe gemeente.
4. Inwoners, ondernemers en organisaties konden via een interactief online platform suggesties indienen voor het toekomstperspectief van de nieuwe gemeente.

Er is een veelheid aan beelden verzameld over de toekomst van de nieuwe gemeente op majeure (beleids)thema's, zoals economie, zorg, onderwijs, wonen, sport, cultuur en de energietransitie. Tevens is veel aandacht uitgegaan naar het thema

kernendemocratie en de rol van de gemeente en de samenleving daarin. Alle informatie is meegenomen in de toekomstvisie voor de nieuwe gemeente, zoals verwoord in hoofdstuk 4 van voorliggend herindelingsontwerp. De verslagen van de inwoners- en doelgroepenbijeenkomsten zijn opgenomen als bijlage B.

Naam van de nieuwe gemeente

De verwachting is dat het herindelingsadvies in het voorjaar van 2020 ter besluitvorming bij de gemeenteraden voorligt. Om voorafgaand daaraan een keuze gemaakt te hebben voor de naam van de nieuwe gemeente, is in juni 2019 gestart met een interactief proces met de samenleving.

Er zijn ruim 1.000 inzendingen ontvangen voor een naam van de nieuwe gemeente. Een naamgevingscommissie heeft uit alle suggesties de drie meest passende voorstellen voor een naam geselecteerd:

- Gemeente Land van Cuijk
- Gemeente Maasheggen
- Gemeente Maasbroek

Deze namen zijn voorgelegd aan alle inwoners van 16 jaar of ouder van de CBA-gemeenten. In de periode van 27 september tot en met 14 oktober 2019 kunnen zij hun voorkeursstem op één van deze drie namen uitbrengen. De uitslag van deze stemming wordt 18 oktober 2019 bekend gemaakt, waarna deze 28 oktober 2019 voor besluitvorming in de gemeenteraden voorligt.

De naamgevingscommissie bestond uit negen leden afkomstig uit de CBA-gemeenten met diverse achtergronden. Zij hebben een nauwe verbinding met het gebied, en/of taalkundige, geografische of historische kennis. De commissie werd geleid door een onafhankelijke voorzitter; René Bastiaanse, directeur Brabants Historisch Informatie Centrum.

CUIJK | BOXMEER | SINT ANTHONIS GAAN HERINDELEN
**Bedenk een naam voor jouw
 nieuwe gemeente!**
 GA NAAR WWW.SAMEN.ONDERWEG.NAAR.EEN.NIEUWE.GEMEENTE.NL

Stemmen (online en offline) voorkeurs-naam inwoners CBA-gemeenten

Definitieve besluitvorming nieuwe naam gemeenteraden

27 september – 14 oktober

Inwoners dienen ruim 1.000 suggesties voor naam nieuwe gemeente in (online en offline)

1 juli – 4 augustus

Installatie naamgevings-commissie bestaande uit vertegenwoordigers inwoners CBA-gemeenten

Juni

Selectie drie namen door naamgevings-commissie

Augustus

Bekendmaking advies 3 namen naamgevings-commissie

Medio september

Bekendmaking uitkomst stemming: nieuwe naam

18 oktober

Mei

13 mei – 12 juni

Visiebijeenkomst en inwoners 25 kernen

13 mei – 26 juni

Online platform visie

Juni

12 juni

Radenbijeenkomst visie (1)

20 juni

Doelgroepenbijeenkomst

Juli

26 juni

Radenbijeenkomst visie (2)

Augustus

September

25 september

Beeldvormende bijeenkomst raden visie

Oktober

2 oktober

Oordeelsvormende bijeenkomst raden visie

November

28 oktober

Behandeling herindelings-ontwerp en plannen van aanpak kernendemocratie en implementatie in raden

28 oktober – 31 december

Periode zienswijze

CUIJK | BOXMEER | SINT ANTHONIS
**IK GA OP REIS
 en neem mee**
 WWW.SAMEN.ONDERWEG.NAAR.EEN.NIEUWE.GEMEENTE.NL

2

Cuijk, Boxmeer
& Sint Anthonis
in beeld

2 | Cuijk, Boxmeer & Sint Anthonis in beeld

De nieuwe CBA-gemeente is een middelgrote gemeente met ruim 65.000 inwoners en bestaat uit 25 kernen en komt voort uit de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis. Elke kern en elke gemeente heeft zijn eigen historie en zijn eigen identiteit. We typeren de huidige gemeenten nader.

2.1 De gemeente Cuijk...

- ...is gelegen aan de westoever van de Maas en grenst aan zowel Gelderland als Noord-Limburg. Cuijk is, mede door deze ligging, als Brabantse plaats met name gericht op Nijmegen.
- ...is in 1994 ontstaan door een gemeentelijke herindeling met de voormalige gemeenten Cuijk en Sint Agatha, Beers en Haps.
- ...heeft 7 kernen: Beers, Cuijk, Haps, Katwijk, Linden, Sint Agatha en Vianen.
- ...is onderdeel van het Unesco Biosfeer gebied en heeft met de Kraaijbergse plassen een uitgestrekt plassegebied wat zich uitstekend leent voor watersport en strandrecreatie.
- ...kent een bloeiende industriële sector. In de periode na 1945 begon de echte industrialisatie in Cuijk en verschoof het karakter van de gemeente meer een meer van agrarisch naar industrieel.
- ...is goed bereikbaar via het water (Maas), de snelweg (A73) en het spoor.
- ...kent een rijke cultuur met een grote verscheidenheid aan bezienswaardigheden. Voorbeelden hiervan zijn de beeldentuin waarin ruim 25 kunstwerken tentoongesteld staan, Schouwburg Cuijk, de Nijmeegse Vierdaagse en de Kuukse Kroegentocht. Maar ook het Museum Ceuculum waarin het Romeinse verleden van Cuijk een prominent plek heeft.
- ...heeft een naam 'Cuijk', welke is afgeleid van het Keltische woord 'Keukja' dat door de Romeinen verbasterd werd tot 'Ceuculum'. De woorden verwijzen naar de kromming of bocht in de Maas ter hoogte van Cuijk. Cuijk kent een lange historie van heersers. Vanaf de 11e eeuw zijn de Heren van Cuijk in de geschiedenis aantoonbaar. Jan van Cuijk (1230 - aldaar, 13 juli 1308) was een belangrijke heerser omdat hij het Land van Cuijk in de Brabantse invloedssfeer bracht en de gemeenterechten aan de bevolking van Cuijk en andere dorpen verleende, zodat dezen van de woeste gronden gebruik konden maken. Jan I was heer van Cuijk van 1254 tot 1308.

2.2 De gemeente Boxmeer...

- ...kent een rijke en bijzondere historie. Boxmeer is tot circa 1800 een zelfstandige staat geweest (vrije heerlijkheid Boxmeer), met eigen wetten en belastingen. Rond 1800 werd Boxmeer onderdeel van wat nu Noord-Brabant heet. Sint Anthonis werd daarbij losgemaakt; de nieuwe gemeente moest namelijk klein beginnen.
- ...is ontstaan in 1998 door een herindeling tussen Boxmeer en Vierlingsbeek. Deze herindeling werd voorafgegaan door herindeling van de gemeenten Boxmeer, Oeffelt en Rijkevoort in 1994.
- ...heeft 11 kernen: Beugen, Boxmeer, Groeningen, Holthees, Maashees, Oeffelt, Overloon, Rijkevoort, Sambeek, Vierlingsbeek en Vortum-Mullem.
- ...kent veel culturele activiteiten zoals de Metworstrennen, De Boxmeerse Vaart en de Wielerronde Daags na de Tour.
- ...kent veel industriële bedrijvigheid. De zakelijke dienstverlening is met 30% de meest vertegenwoordigde sector in de gemeente. Zo heeft Boxmeer een regionaal winkelcentrum en een regionaal ziekenhuis. Maar dus ook veel industrie waaronder een paar wereldbedrijven zoals Stork/Marel, Nutreco, MSD en Hendriks Genetics.

- ...heeft goede ontsluitingen via het water (Maas), de snelweg (A73) en het spoor.
- ...kent mooie natuurgebieden zoals de Maasheggen die sinds 2018 de Unesco status hebben gekregen én interessante publiekstrekkingen zoals het Oorlogsmuseum Overloon en het ZooParc Overloon.

2.3 De gemeente Sint Anthonis...

- ...bestaat uit 7 kernen: Landhorst, Ledeacker, Oploo, Stevensbeek, Wanroij, Westerbeek en het gelijknamige Sint Anthonis.
- ...is ontstaan in 1994 door een gemeentelijke herindeling van de toenmalige gemeenten Oploo (naamgever van de voormalige gemeenten Oploo, Sint Anthonis en Ledeacker) en Wanroij.
- ...wordt gekenmerkt door een uitgestrekt buitengebied. Het buitengebied leent zich uitstekend voor diverse recreatiemogelijkheden, zoals fietsen, wandelen en paardrijden. De gemeente telt bovendien een aantal mooie natuurgebieden, zoals de Staatsbossen, waar zeldzame planten en vogels leven.
- ...kent relatief veel bedrijvigheid in de landbouw sector. Dit is onder andere terug te zien in de dominante positie van veehouderijen in het buitengebied van Sint Anthonis.
- ...heeft een goede reputatie op het gebied van kunst. Van oudsher heeft het landschap van Sint Anthonis aantrekkingskracht gehad op kunstenaars die zich in de gemeente vestigden. Ook vandaag de dag wonen en werken er opvallend veel kunstenaars binnen de gemeente. De gemeente Sint Anthonis is ook bekend om zijn Pinksterfeesten.

Tabel 1

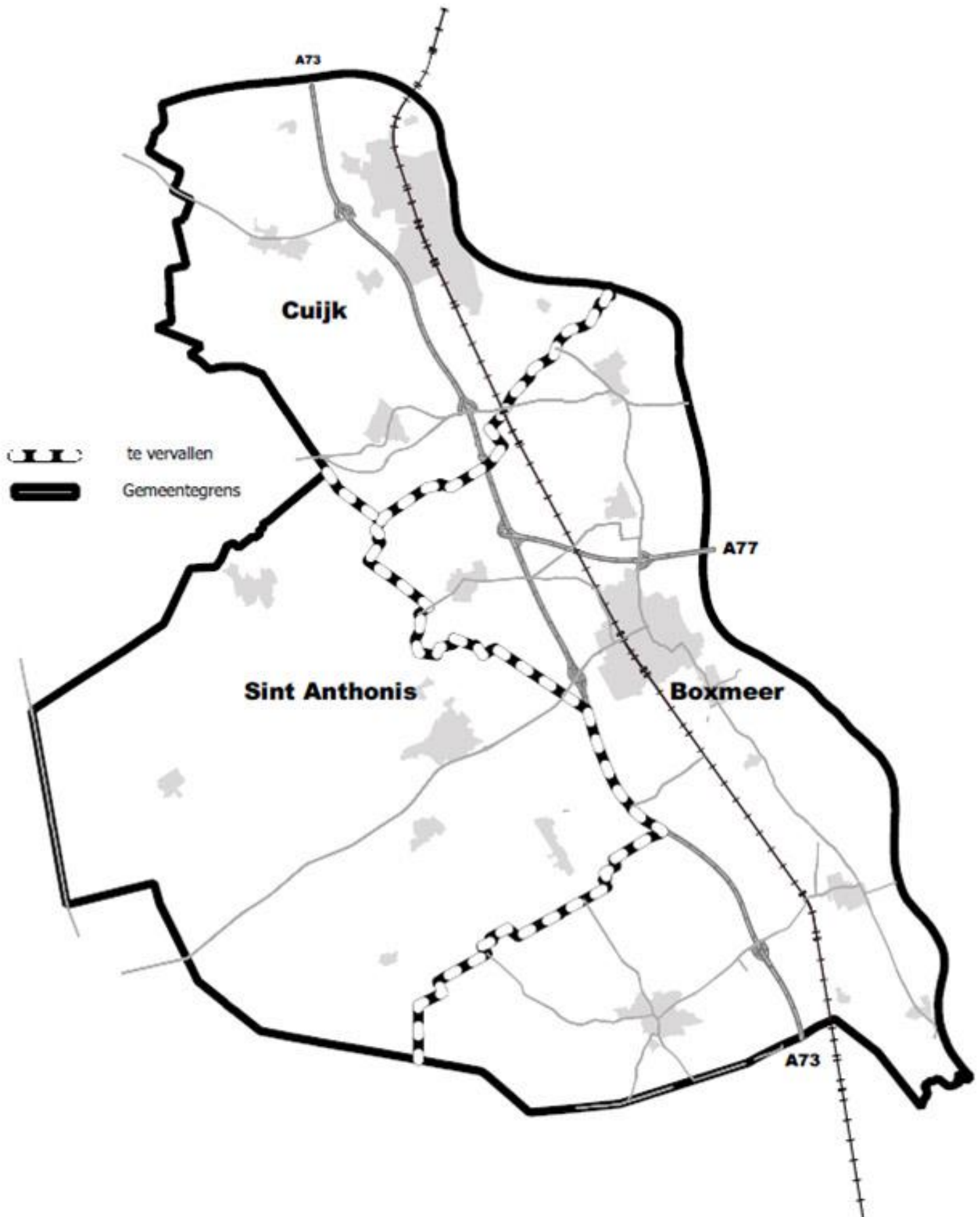
Gemeente	Inwoners	Oppervlakte in ha.		Raadszetels
		Land	Water	
Boxmeer	29.059	11.151	233	21
Cuijk	24.913	5.129	578	19
Sint Anthonis	11.612	9.926	50	15

2.4 Nieuwe gemeente, nieuwe grenzen

De gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis kiezen voor een gezamenlijke toekomst. Vanaf 1 januari 2022 bundelen wij onze krachten in één gemeente. Door onze krachten te bundelen ontstaat er een nieuwe gemeente met nieuwe grenzen. Afbeelding 1 bevat een kaart van de nieuwe gemeente met de nieuwe gemeentegrenzen.

Afbeelding 1

Ontwikkelingen & opgaven

3 | Ontwikkelingen & opgaven

Waarom herindelen? In dit hoofdstuk wordt u meegenomen in de majeure landelijke ontwikkelingen en onze eigen regionale en lokale maatschappelijke opgaven en bestuurlijke ambities. Deze vormen in samenhang met elkaar een voorname reden om te komen tot één krachtige CBA-gemeente.

3.1 Landelijke ontwikkelingen

Verschillende trends en ontwikkelingen leiden tot forse bestuurlijke opgaven voor iedere gemeente in Nederland, zo ook voor Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis. Deze trends en ontwikkelingen zijn door hun omvang en impact van invloed op de (discussie over de) bestuurlijke positionering en de ambtelijke kracht van de lokale overheid in Nederland.

Ontwikkeling participatiesamenleving

Inwoners willen steeds meer invloed uitoefenen op de eigen leefomgeving. Dit vraagt om een gemeente die faciliteert en stimuleert. In het licht hiervan ontwikkelen gemeenten zich steeds meer van uitvoerende organisaties (handelend vanuit wet- en regelgeving) naar een ondersteunende en helpende partner van hun inwoners. Met vormen van burgerparticipatie en kernendemocratie betrekken gemeenten inwoners bij het maken van keuzes over de eigen leefomgeving. Ze stimuleren inwoners, ondernemers en organisaties om steeds actiever te worden bij het formuleren en bereiken van doelstellingen. Bieden ruimte en moedigen inwoners aan om zelf initiatieven te ontplooien en actief bij te dragen. De roep om meer inspraak levert tegelijkertijd verschillende organisatievraagstukken op. Wat zijn passende participatievormen en wat is ieders rol in de samenwerking? En wat vraagt dit qua competenties en gedrag van raden, bestuurders en ambtenaren? Wat betekent dit voor hun professionaliteit en deskundigheid?

Zeker in een krappe arbeidsmarkt die van zichzelf gekenmerkt wordt door hoge eisen aan professionaliteit en deskundigheid van medewerkers.

Naast meer zeggenschap, willen inwoners een overheid die eerlijk en simpel is, begripvol communiceert en handelt met de menselijke maat. Hoewel de mate van behoefte aan persoonlijke

dienstverlening afhankelijk is van de sociaal economische positie van inwoners, is er over het algemeen behoefte aan een overheid die toegankelijk is en dicht bij de burger staat¹.

Decentralisaties en taakverzwaring

Er is sprake van een tendens van een steeds verdergaande decentralisatie van rijksbeleid naar de gemeente als 'eerste overheid'. Na de decentralisaties op het sociaal domein (Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet) volgt binnenkort de Omgevingswet. Mogelijk volgt op termijn de verruiming van het belastinggebied voor gemeenten. De druk op de gemeentelijke organisaties (bestuurlijke en ambtelijke realisatiekracht) neemt door deze decentralisaties steeds verder toe. Temeer omdat het Rijk dergelijke decentralisaties vaak gepaard laat gaan met een efficiencykorting. Ofwel, meer taken voor gemeenten met minder middelen.

Majeure opgaven in het kader van verduurzaming

De druk op de leefomgeving vraagt om een voortdurende afweging van verschillende belangen. Internationale ontwikkelingen, de invloed van technologie en de groeiende verschillen tussen gebieden hebben invloed op de manier waarop en het tempo waarmee die afwegingen gemaakt worden. Bovendien stelt klimaatverandering overheden voor nieuwe opgaven. Dit vraagt om bewuster beleid en gebruik van energiebronnen en grondstoffen, de natuur, cultureel erfgoed en gezondheid.

De belangrijkste doelstellingen op het gebied van duurzaamheid zijn door de VN geformuleerd in de Duurzame Ontwikkeldoelen (Sustainable Development Goals). Overheden en in het bijzonder gemeenten staan met deze doelstellingen voor forse opgaven². Intensivering van de samenwerkingsrelaties rondom duurzaamheidsvraagstukken is noodzakelijk om aan de doelstellingen op dit terrein te kunnen gaan voldoen. Ook de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis hebben uitdagingen op het gebied van duurzaamheid: energie, klimaatadaptatie, natuurbehoud, biodiversiteit, duurzaam bodemgebruik en afval. Niet alleen op het terrein van werken (industrie en landbouw), maar ook van wonen en recreëren.

Digitalisering

De snelheid waarmee de omgeving verandert, vraagt om een flexibele gemeente die snel kan inspelen op veranderende omstandigheden, in samenspel met inwoners, ondernemers, onderwijs en medeoverheden. Lokale overheden zullen verder transformeren naar flexibele organisaties. Digitalisering speelt een steeds grotere rol en ICT behoort tot het primaire proces. Hiervoor is de toegang tot snel internet belangrijk.

Het biedt mogelijkheden in onder andere dienstverlening en beleidsontwikkeling (door gebruik van data-analyses). Tegelijk vraagt het om een andere rolopvatting, om een andere manier van kijken en werken en om bijbehorende vaardigheden en competenties van politici, bestuurders en ambtenaren. En om andere werkprocessen.

Verandering economische structuren

Economische structuren veranderen, onder andere door innovaties, 'kennisintensivering' van de arbeidsmarkt en toenemende beschikbaarheid van informatie. Dat heeft invloed op onderwijs en werkgelegenheid. De snelle veranderingen in technologie en sectorale ontwikkelingen maken een voortdurende bijstelling van het onderwijs noodzakelijk. Deze ontwikkelingen vragen om Triple Helix (3O's) samenwerkingen. Voor Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis liggen er vooral kansen op het gebied van agri, food, zorg, toerisme en recreatie.

Toenemend belang samenwerking met partners in de regio

Er wordt steeds meer belang gehecht aan krachtige netwerken en samenwerking in de regio³. Regio's met een heldere identiteit, waarbij de kracht in de menselijke maat ligt. Het vereist samenwerking en afstemming om de kansen die er zijn te kunnen realiseren, zowel inhoudelijk als financieel. Belangrijke maatschappelijke vraagstukken voor gemeenten en krachtige regio's doen zich onder andere voor ten aanzien van bereikbaarheid, economie, zorg, arbeidsmarkt en energietransitie. Deze worden steeds complexer en zijn gemeentegrens overschrijdend. Ze spelen vaker op een groter schaalniveau en er zijn verschillende partners bij betrokken: inwoners, ondernemers, onderwijs en overheden. Intensieve samenwerking, oog voor maatwerk en kennis van de lokale situatie vragen om een brede benadering: aanvoelen en weten wanneer je moet opschalen en waar afschalen passender is.

3.2 Regionale en lokale opgaven en ambities

Naast de genoemde landelijke ontwikkelingen, hebben de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis te maken met een aantal regionale en lokale opgaven en ambities. Hieronder duiden we de opgaven zoals die naar voren zijn gekomen tijdens het visieproces in 2019. Deze opgaven liggen in de lijn met de opgaven zoals die werden beschreven in het rapport 'Een ongekende bestemming?' (2017).

Ontgroening en vergrijzing

Het aantal inwoners dat ouder is dan 65 jaar stijgt de komende jaren aanzienlijk in Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis. Eind 2030 wordt een piek verwacht in de vergrijzing⁴. Tegelijkertijd is er sprake van ontgroening doordat jongeren wegtrekken naar de stad en daar blijven. Het is noodzakelijk om te anticiperen op de vraagstukken die de ontgroening en vergrijzing met zich mee brengen. Op het gebied van wonen zullen gemeenten moeten investeren in een passend aanbod. Ouderen blijven steeds langer thuis wonen en hebben behoefte aan woningen met goede voorzieningen, waarin ze veilig en toegankelijk kunnen wonen. Om daarnaast aan te sluiten bij de behoeften van jongeren, is het van belang te investeren in een voldoende en betaalbaar woningaanbod.

Naast investeren op het gebied van wonen, zullen de gemeenten moeten inzetten op het creëren van voldoende werkgelegenheid, diversiteit in onderwijsaanbod, aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt, een goede logistieke ontsluiting en een goed voorzieningenniveau in de kernen om aantrekkelijk te zijn en te blijven voor de inwoners.

Leefbaarheid kernen

Blijvende leefbaarheid van de kernen is een belangrijk vraagstuk voor de drie gemeenten. Voor de inwoners van nu en die van de toekomst. Voor de leefbaarheid is het van belang dat de bevolkingssamenstelling gezond is. Daarbij moet onder meer aandacht uitgaan naar ontgroening en vergrijzing. Het beperken van leegstand, aanbieden van een aantrekkelijk woningaanbod en het op peil houden van een goed voorzieningenniveau zijn belangrijke uitdagingen voor de gemeenten om een impuls te geven aan de leefbaarheid in de kernen. Daarnaast is het van belang om te investeren in de bereikbaarheid van de kernen.

Een sterke economie en krachtige regionale positie

Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis hebben veel te bieden. Hoewel de regio vooral gekend is als 'Agri & Food' regio, is er ook veel bedrijvigheid op het gebied van industrie, toerisme en recreatie. Tevens kennen de gemeenten prachtige natuurgebieden, zoals de unieke Maasheggen (onderdeel Unesco Biosfeer). Deze diversiteit zorgt voor een veelzijdig economisch profiel. Tegelijkertijd roept dit de vraag op waar de gemeenten economisch op moeten inzetten en hoe zij zich kunnen onderscheiden.

Het belang van economische profilering wordt versterkt door het feit dat Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis gelegen zijn te midden van sterke regio's, zoals Nijmegen, Den Bosch, Eindhoven, Venlo en Duitsland. De ligging tussen meerdere economische hotspots maakt het van belang dat de gemeenten zich goed positioneren ten opzichte van deze regio's en biedt tegelijkertijd vooral een goed uitgangspunt om slimme verbindingen en samenwerkingen met deze sterke regio's aan te gaan. Dit veronderstelt dat er een passende infrastructuur is via de weg, het water en het spoor om deze verbindingen mogelijk te maken. En een scherpe houding ten opzichte van en actief handelen in aanwezige netwerkverbanden in de regio die gemeentegrenzen overschrijden⁵.

Tot slot vinden er ontwikkelingen plaats in het buitengebied waardoor aandacht nodig is voor de economische profilering van de drie gemeenten. Van oudsher zijn Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis gemeenten waar de agrarische sector een groot aandeel heeft. Het buitengebied van de gemeenten is nu in beweging. Met name in de veehouderij is er sprake van een transitie⁶. Als gevolg van de wijziging van de Verordening natuurbescherming, is de verwachting dat veel veehouderijen besluiten te stoppen. Dit betekent dat veel agrarische locaties vrij zullen komen. Deze ontwikkeling in het buitengebied vraagt om een heroriëntatie op de economische profilering van de gemeenten en biedt tevens nieuwe en andere mogelijkheden voor bijvoorbeeld recreatie en toerisme.

Georganiseerde ondermijnende criminaliteit

Georganiseerde ondermijnende criminaliteit, zoals drugscriminaliteit en mensenhandel, is een bekend probleem in Brabant. Zo ook in Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis. In de kernen van de dorpen én het buitengebied. Zo biedt het buitengebied van de gemeenten een aantrekkelijke locatie voor ondermijnende activiteiten: veel leegstand, ruimte en een dunbevolkt gebied. De gemeenten trekken in een breder verband, waaronder in de Veiligheidsregio Brabant Noord, gezamenlijk op tegen ondermijnende criminaliteit. Onderdelen van de aanpak zijn onder andere het vergroten van de maatschappelijke weerbaarheid bij inwoners, ondernemers en brancheorganisaties en het bedenken van structurele oplossingen voor leegstaande schuren en stallen.

Sluitende begrotingen

Om een goede start te maken als nieuwe gemeente is het van belang dat de begrotingen van de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis sluitend zijn. Een sluitende begroting is niet alleen belangrijk voor een gezonde gemeente maar ook een fundamentele voorwaarde om te kunnen herindelen als gemeenten. Volgens de wet Arhi moeten de begrotingen in 2020 sluitend zijn. Dit is het jaar waarop de provincie en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zich buigen over het herindelingsadvies en op basis hiervan tot een besluit komen of dit advies wordt omgezet naar een herindelingswet. Daar waar de begroting niet sluitend is, is overleg met de provincie nodig.

4

Visie op de
toekomst

4 | Visie op de toekomst

Prachtig en krachtig vanuit onze kern. Dat is hét motto van de gemeente die op 1 januari 2022 ontstaat. In de visie op de toekomst van deze gemeente, zoals in dit hoofdstuk verwoord, zetten we uiteen hoe we dit motto 'gaan laden' in de komende bestuursperioden. De visie is geënt op de rijke inbreng vanuit onze samenleving.

Onze 25 prachtige kernen gelegen in de drie huidige gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis bundelen vanaf 1 januari 2022 hun krachten. Samen staan zij sterk om de uitdagingen voortkomend uit de landelijke ontwikkelingen en regionale en lokale opgaven aan te gaan. Zoals de ontgroening en vergrijzing in het gebied, het behouden van de leefbaarheid in de kernen en de transitie van het buitengebied. Samen kunnen we – met onze samenleving – de vele uitdagingen aan: om iedereen mee te laten doen en oog te hebben voor elkaar, te zorgen voor voldoende werkgelegenheid, passende woningen te bouwen en de bereikbaarheid van de kernen te verbeteren. Ook zijn we beter in staat om onze ondernemers en bedrijven te faciliteren en onze economie te versterken.

Er ontstaat een gemeente die een warm thuis vormt voor onze 65.000 inwoners, onze ondernemers en organisaties. Een gemeente die zijn kracht inzet om ónze 25 kernen nog meer te laten bloeien, zodat mensen er met plezier kunnen wonen, werken en recreëren. Met een sterk gemeentebestuur dat, met ondersteuning van een krachtige ambtelijke organisatie, klaar is voor de uitdagingen en kansen van de nabije toekomst. We zijn als gemeente groot genoeg om de moeilijke vraagstukken van nu en straks samen met onze partners op te pakken. En we zijn klein genoeg om dicht bij onze inwoners en ondernemers te blijven.

Onze inwoners, ondernemers en organisaties dachten en praatten in de eerste helft van 2019 mee over de toekomst van onze gemeente.

Tijdens deze gemeenschappelijke reis zijn veel beelden opgehaald. Deze zijn samengebracht in deze toekomstvisie. De toekomstvisie schetst onze dromen, vervat in drie ambities die richting geven aan de koers van onze nieuwe gemeente:

1. Onze kernen zijn vitaal, krachtig en zelfbewust.
2. Thuis in een groene, vitale, duurzame en veilige leefomgeving.
3. Toekomstbestendige economie met sterke samenwerkingsrelaties.

1. Onze kernen zijn vitaal, krachtig en zelfbewust

Onze gemeente bestaat uit 25 krachtige, zelfbewuste kernen met een eigen identiteit en bestaansrecht. Het unieke karakter van deze kernen moeten én willen we koesteren. We zetten in op het versterken én verbinden van de krachtige kernen binnen één sterke gemeente. Want opschalen is prima, maar verbinden nog beter. We bouwen samen met onze inwoners, ondernemers en organisaties aan vitale kernen met een rijk verenigingsleven en een sterk zelforganiserend vermogen.

1.1 Vitale kernen met zelfbewuste mensen en een sterk zelforganiserend vermogen

Beers, Beugen, Boxmeer, Cuijk, Groeningen, Haps, Holthees, Katwijk, Landhorst, Ledeaeker, Linden, Maashees, Oeffelt, Oploo, Overloon, Rijkevoort, Sambeek, Sint Agatha, Sint Anthonis, Stevensbeek, Vianen, Vierlingsbeek, Vortum-Mullem, Wanroij en Westerbeek. Dit zijn de 25 grotere en kleinere vitale kernen in onze gemeente. Elke kern heeft zijn eigen identiteit, die we koesteren. We blijven ons ontwikkelen als een gemeente met kernen waar onze inwoners trots op zijn en waar inwoners en ondernemers het verschil maken.

Er is een rijk verenigingsleven in de dorpen en buurtschappen. Zeker op het gebied van muziek- en sportverenigingen. Daarnaast worden er regelmatig evenementen georganiseerd. De mensen in onze gemeente voelen zich sterk verbonden met hun dorp.

Daar zijn ze thuis. Onze inwoners staan met de voeten in de klei én het zand en zijn nuchter, bescheiden en gemoedelijk. Ze zijn veerkrachtig, eigengereid en pioniers, doordat ze zich eeuwenlang staande hebben gehouden tegenover buitenstaanders die hun land wilden veroveren, gebruiken of zelfs uitbuiten. Ze zijn soms gezagsgetrouw en soms een beetje ondeugend. Houden van hard werken en van een feestje. De inwoners kennen elkaar, zijn er voor elkaar en zorgen voor elkaar.

“Samen maakt sterk.”

- Wanroij, visiebijeenkomst

De inwoners zijn betrokken bij hun dorpen en buurtschappen en zetten zich in voor hun eigen leefomgeving en het behoud van de identiteit van hun kernen. Ze zijn zelfbewust en organiseren zaken goed en snel onder het motto: ‘we doen en kunnen het zelf’. De inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties in de kernen beschikken over een groot zelforganiserend vermogen en een sterke wens om dit in de toekomst te blijven doen. De diverse dorps- en zorgcoöperaties, dorpsverenigingen, dorps- en wijkraden en eigen initiatieven van inwoners geven aan dat onze kernen op veel vlakken hun boontjes zelf kunnen en willen doppen.

“Samen weten we meer en komen er betere oplossingen voor plaatselijke problematiek.”

- Holthees, visiebijeenkomst

1.2 Samen met de samenleving

Wij willen het unieke karakter van ónze kernen en het zelforganiserende vermogen koesteren, beschermen en versterken. Door de inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties van onze gemeente voorop te stellen, werken wij nauw samen met de samenleving. De dienstverlening van onze gemeente is gebouwd op de volgende drie pijlers:

1. *Samen*. De gemeente én de inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties trekken samen op. Als gemeente voeren we onze wettelijke en autonome taken uit om onze gemeenschap zo goed mogelijk te faciliteren en te ondersteunen. We betrekken onze inwoners bij (het ontwikkelen van) het beleid. Daarbij hanteren we het uitgangspunt: centraal, wat centraal moet en lokaal wat lokaal (in de kernen) kan c.q. wat de kernen op zich willen nemen. De nieuwe gemeente faciliteert, stimuleert en jaagt lokale initiatieven aan. Waar nodig neemt de gemeente regie en bepaalt zij de visie en kaders.
2. *Op maat*. We maken ons sterk voor maatwerk aan onze inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties. We hebben aandacht voor individuele vragen en oplossingen én de flexibiliteit die dat van de gemeente vraagt. Als nieuwe gemeente hechten we in het bijzonder veel waarde aan maatwerk op het gebied van de (door)ontwikkeling van burgerparticipatie in de afzonderlijke kernen.
3. *Deskundig, begripvol, transparant en gastvrij*. Wij zijn zeer toegankelijk voor onze inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties, staan open voor nieuwe ideeën en innovaties en helpen bij de uitvoering ervan. Onze medewerkers zijn deskundig, begripvol, betrouwbaar, gastvrij, benaderbaar, bereikbaar, zichtbaar, dichtbij, open en betrokken. We werken tijdig, transparant en denken in oplossingen.

*“Een gemeente die
faciliteert en meedenkt in
maatwerk.”*

- Doelgroepenbijeenkomst

2. Thuis in een groene, vitale, duurzame en veilige leefomgeving

De nieuwe gemeente vormt een thuis voor circa 65.000 inwoners. Het is een groene gemeente met een groot (van oudsher agrarisch) buitengebied. De Maas die door de gemeente stroomt, de Maasheggen (met UNESCO-status), weides en drinkpoelen maken het landschap uniek. Natuur, landschap, economie en cultuur zijn al eeuwen lang met elkaar vervlochten. Het is daardoor fijn werken, wonen en recreëren in onze gemeente.

De gemeente beschikt niet alleen over een prachtig landschap, maar ook veelzijdige vitale kernen, een bloeiende economie én een gunstige ligging qua werkgelegenheid in de eigen gemeente en omliggende regio's. De verschillende kleine en grote dorpen bevatten een combinatie van ruimte en rust en 'stedelijke' voorzieningen.

Voor huidige en toekomstige bewoners (onder andere voor forenzen) zijn we een aantrekkelijke woongemeente: een groene, gunstig gelegen, gemeente met vitale kernen. Wij bouwen samen met andere partners aan een vitale en leefbare woongemeenschap door ons in te zetten voor een passend aanbod op het gebied van wonen, voorzieningen, infrastructuur, zorg, duurzaamheid en veiligheid. We zorgen voor een thuis voor iedereen. Voor jong en oud, klein en groot, van buiten of hier opgegroeid, van ieder geloof, overtuiging of geaardheid.

2.1 Passend woningaanbod en ruimte voor initiatieven van onderaf

In onze nieuwe gemeente is er passende en betaalbare woonruimte voor iedereen. Voor de één is dat een mooi vrijstaand huis in één van onze kleinere kernen. En voor een ander een appartement in het centrum van onze grotere kernen, dichtbij de algemene voorzieningen.

Maar ook wonen in een hof, 'tiny houses', starterswoningen, zorgwoningen, levensloopbestendige woningen en sociale woningen; alle vormen dienen beschikbaar te zijn. De nieuwe gemeente maakt zich sterk voor een aantrekkelijk en passend woningaanbod door woonwensen en

mogelijkheden te onderzoeken. Vooral het woningaanbod voor jongeren, ouderen, het middensegment en sociale huurders is een belangrijk thema. Wij zetten in op een gezamenlijk actieprogramma om de leefbaarheid van onze kernen te versterken en de ontgroening en vergrijzing aan te pakken.

We vinden het belangrijk dat in elke kern gebouwd kan worden en dat er een goede spreiding van woningen is in de hele gemeente. Hetzelfde geldt voor het creëren van een balans tussen wonen, recreëren en natuur. Mensen mogen in het groen wonen, maar met respect voor de natuur.

Het ontwikkelen van een passend woningaanbod vormt een belangrijke sleutel voor de leefbaarheid van onze gemeente. Onze inwoners kunnen écht thuis komen in onze gemeente zodra hun woonwensen worden vervuld. Die ontwikkeling van een passend woningaanbod komt tot stand in samenwerking tussen verschillende partijen. Onze nieuwe gemeente heeft daarbij een verbindende rol, door diverse mensen en organisaties bij elkaar te brengen. Ook faciliteren en stimuleren wij initiatieven van onderaf op het gebied van wonen en huisvesting.

“Aantrekkelijk klimaat voor jongeren om te voorkomen dat zij het dorp verlaten.”

- Katwijk, visiebijeenkomst

2.2 Goede voorzieningen en infrastructuur, zorg op maat en vitale verenigingen

De leefbaarheid van onze nieuwe gemeente en kernen staat of valt met een goed voorzieningen-niveau en een sterke sociale cohesie. De nieuwe gemeente kent een breed aanbod op het gebied van zorg en gezondheid, cultuur en vermaak en sport en ontspanning. Denk aan de zorgcentra Pantein en het Maasziekenhuis. Of aan de Schouwburg Cuijk en het cultureel centrum de Weijer. En denk ook aan de vele multifunctionele centra die onze gemeente rijks is, evenals de vele culturele evenementen, muziek- en sportverenigingen en de kermissen, carnavalsverenigingen en gildes die onze gemeente sieren.

De CBA-gemeente kenmerkt zich door een leefbare samenleving met goede voorzieningen voor iedereen in die samenleving. Als gemeente zetten wij ons in voor een voorzieningenaanbod dat past bij de omvang en demografie van onze gemeente. We hechten aan een goede spreiding van voorzieningen en bereikbaarheid via het asfalt, het water en het spoor. Om degenen die binnen en buiten onze mooie gemeente actief zijn de mogelijkheid te bieden snel en veilig hun bestemming te bereiken en ook vlot weer thuis te komen. Een goede bereikbaarheid omvat diverse mobiliteitstoepassingen zoals vrijwillige vervoersdiensten, slimme openbaar vervoersdiensten en andere mogelijkheden die zich toeleggen op de mobiliteit van de inwoners van onze nieuwe gemeente. Met name voor onze oudere en minder mobiele inwoners.

We streven naar een vitale gemeenschap waarin iedereen mee kan doen. We bevorderen de eigen kracht (zelfredzaamheid) en ‘samenkracht’ van onze inwoners. Dit doen we door het bouwen aan een stevig netwerk van sociale organisaties en voorzieningen die voor iedere inwoner toegankelijk zijn. Het in positie brengen van inwoners, het ontwikkelen van voldoende kracht om mee te doen en het stimuleren van onderlinge betrokkenheid tussen inwoners staat centraal. Inwoners zijn zo meer verantwoordelijk voor zichzelf en voor elkaar.

Daarnaast zorgt onze gemeente voor een goed werkend vangnet, waar kwetsbare inwoners op kunnen terugvallen. Wij bieden ondersteuning aan inwoners die onvoldoende in staat zijn om op eigen kracht of met behulp van de omgeving hun leven vorm te geven, wat met name is gericht op het versterken van hun eigen kracht. We sluiten aan bij de leefwereld van onze inwoners. De gemeente laat enerzijds waar mogelijk los en geeft vertrouwen en ruimte aan initiatieven van inwoners. Anderzijds neemt de gemeente een actieve en stimulerende rol in om een veranderingsproces in werking te stellen. Daarbij zetten we in op het stimuleren van deelname van onze inwoners in de samenleving.

Onze gemeente kent een inclusief zorgaanbod met aandacht voor alle inwoners: variërend van jong tot oud en van mensen met geestelijke problemen tot kwetsbare kinderen en eenzame mensen. We onderkennen het belang van zorg op maat en een goede verdeling van bereikbare zorglocaties in de

gemeente. Hierbij hoort ook de aanwezigheid van een ziekenhuis.

Nuchterheid en hard werken kenmerkt een groot deel van onze inwoners. Maar wel met een bourgondische en hartelijke levensstijl. Een samenleving die vanuit een positieve instelling uitdagingen oppakt en naar oplossingen zoekt. Mede daarom heeft de recente ontwikkeling van 'positieve gezondheid' ook een voortvarende start en een goede basis gekregen. We vinden het belangrijk om dat te borgen en te versterken, zodat het een vast deel gaat uitmaken van de leefstijl van onze inwoners. Onze gemeente is een thuis voor vitale verenigingen. De cultuur-, muziek- en sportverenigingen zijn belangrijke bouwstenen voor de identiteit van onze kernen en de sociale cohesie binnen de gemeente. In de kernen is er een breed aanbod voor alle doelgroepen. Dat aanbod koesteren we. Als gemeente zien wij het als onze taak om samenwerking en verbindingen tussen organisaties en verenigingen te stimuleren en een aanjager te zijn van initiatieven, die de kwaliteit van voorzieningen en de vitaliteit en sociale cohesie in onze kernen verbeteren.

Organisaties en verenigingen zitten zelf aan het stuur en de nieuwe gemeente stimuleert zelfsturendheid. Als gemeente maken wij ons als faciliterende verbinder en afstemmer sterk voor een passend cultureel, muzikaal en sportief aanbod. Een aanbod dat op elkaar is afgestemd en waarbij instellingen de ruimte nemen om slimmer met elkaar samen te werken.

2.3 Samen slim met warmte, wind, water en afval

Binnen onze gemeente wordt slim omgegaan met warmte, wind, water en afval. Door ons als gemeente en door onze inwoners, ondernemers en organisaties. Hierdoor kunnen we nu en in de toekomst samen gezond wonen, werken en recreëren. Een gezonde leefomgeving vraagt om een duurzame relatie tussen de samenleving en haar omgeving. Met respect voor de natuur en haar grondstoffen. Zeker in onze gemeente die wordt gekarakteriseerd door een groene lappendeken, de unieke Maasheggen en een meanderende Maas.

Het is aan het de nieuwe gemeente om - in samenspraak met (het collectief van) ondernemers en inwoners - stappen te zetten op het gebied van duurzaamheid. Wij voeren regie op de Regionale

Energie Strategie en stimuleren duurzaam gedrag van onze inwoners, ondernemers en organisaties. Wij maken ons daarnaast ook sterk voor duurzaamheid door in te zetten op een energie neutrale gemeente. Afval zien we als hernieuwbare grondstoffen. We willen zoveel en optimaal mogelijk reststoffen hergebruiken en daarin investeren. In ons beleid hebben we aandacht voor het onderwerp duurzaamheid in de volle breedte: circulaire economie, biodiversiteit, windenergie, zonne-energie, waterenergie, afvalverwerking, transitie buitengebied en de doorontwikkeling van het Maasheggengebied.

“Recreatie en toerisme verder ontwikkelen.”

- Cuijk, visiebijeenkomst

2.4 Mensen voelen zich veilig

Mensen voelen zich veilig in onze gemeente: inwoners, werknemers, ondernemers, recreanten en reizigers. Veiligheid is een belangrijke voorwaarde om op een plezierige manier te kunnen wonen, werken en recreëren. Wij zetten ons in voor de veiligheid van onze inwoners en ondernemers en het voorkomen en beperken van overlast en criminaliteit. Zowel in de kernen als in het buitengebied. Om te komen tot een fijne en veilige openbare ruimte investeren wij in onze ambtelijke organisatie op het gebied van handhaving en toezicht.

3. Toekomstbestendige economie met sterke samenwerkingsrelaties

Onze gemeente is gelegen aan de Noordoostgrens van Brabant en herbergt een grote diversiteit aan economische activiteiten. Van landbouwbedrijven en recreatiemogelijkheden - aan de recreatieplassen, in één van de historische musea of op de fietsroutes langs de Maas en de Maasheggen - tot aan zzp'ers, mkb's en grote bedrijven (zoals Danone, MSD, Marel, Nutreco en Hendriks Genetics) in de kernen en de belangrijke bedrijventerreinen Laarakker, Sterckwijk, Saxe Gotha, Haven-Cuijk en Beijerd en 't Riet.

Het veelzijdige palet aan economische activiteiten weerspiegelt onze identiteit en draagt bij aan onze economische ontwikkeling. Onze gemeente is van grote waarde voor de sociale en economische kracht van Brabant. Wij vormen 'de poort' naar de rest van Brabant, Gelderland, Limburg én Duitsland. Als gemeente hebben wij onze omliggende gemeenten en regio's nodig en zij hebben ons nodig. Onze gemeente maakt zich sterk voor een gezonde lokale economie waarin deze veelzijdigheid verder tot bloei kan komen. Met aandacht voor goede verbindingen in én buiten de regio. En met partners binnen de economische sector én kennisinstellingen.

3.1 Veelzijdige en veerkrachtige economie: agri, food én toerisme

Onze gemeente wordt omringd door economische hotspots met bijbehorende voorzieningen en werkgelegenheid én ligt op een infrastructureel knooppunt. Er is een sterke basis in agri, food en toerisme. Ook de metaalsector is sterk vertegenwoordigd in het gebied. Topspelers op het gebied van diergenetica, voedselproductie en voedselproductiesystemen bevinden zich binnen onze gemeentegrenzen. Deze economische activiteiten worden ondersteund door een sterke primaire sector. De activiteiten op het gebied van agri, food én toerisme hebben een grote invloed op de economische vitaliteit en de leefbaarheid van de gemeente. Kleine én grote ondernemers in het centrum van de kernen, in het buitengebied en op de bedrijventerreinen vormen samen het economische kloppende hart van de gemeente.

"Elk dorp heeft zijn eigen toeristisch kenmerk."

- Sint Anthonis, visiebijeenkomst

Wij kiezen ervoor om deze veelzijdigheid aan economische activiteiten verder te versterken en aan te jagen. Ontwikkelingen op het gebied van agrarische bedrijvigheid in het buitengebied vragen om actief handelen van de gemeente. Ons buitengebied is namelijk volop in transitie. Wij treden actief én in samenspraak met de agrarische ondernemers op in het inregelen van het buitengebied. Met aandacht voor de voortzetting van de agrarische bedrijvigheid en daarnaast alternatieve

economische activiteiten. En de ontwikkeling van een economische en ecologisch duurzame gemeente.

3.2 Samenwerken in én buiten de regio vanuit een krachtige locatie

Onze gemeente is een krachtige speler op het gebied van werken, recreëren en wonen in de regio. Onze gemeente is van grote sociale en economische waarde. Voor onze eigen inwoners, ondernemers en organisaties. Maar ook voor spelers in de regio, doordat we een krachtige positie in de regio innemen. Onze gemeente groeit verder uit tot een krachtige speler om verschillende redenen. Aan de ene kant door het versterken van de verbindingen met én onze locatie te midden van verschillende economische hotspots met bijbehorende voorzieningen en werkgelegenheid: universiteitsstad Nijmegen, Peel en Maas, logistieke hotspot Venlo, Brainport Eindhoven (zoals door prof. dr. Tordoir geduid) en het Duitse Ruhrgebied.

"Door van elkaar te leren en te delen."

- Oeffelt, visiebijeenkomst

En aan de andere kant door het leggen van sterke verbindingen met spelers in én buiten de regio. Om een nog krachtigere regionale positie te ontwikkelen, zetten we voldoende capaciteit in en nemen we vaker het voortouw. Als gemeente zetten wij in op het beter benutten van onze ligging om uit te kunnen groeien tot een krachtige gemeente in de regio. Goede bereikbaarheid en (openbaar) vervoersmogelijkheden zijn een belangrijke sleutel voor de economische ontwikkeling van de nieuwe gemeente. Hetzelfde geldt voor de aansluiting van het gebied met andere regio's én het behoud van de leefbaarheid van de afzonderlijke kernen. De verbetering van de bereikbaarheid en doorstroming van het verkeer via het asfalt, het spoor en het water is een belangrijk aandachtspunt voor de gemeente.

We maken ons hard voor de verbetering van verbindingen in alle richtingen: de doorstroming van de A73 en A77 in alle richtingen (Venlo, Nijmegen, Den Bosch, Eindhoven en Duitsland), het aanbod van openbaar vervoer en de bereikbaarheid via de Maas.

Op die manier ontstaat er een passende aansluiting tussen Noord en Zuid én Oost en West.

We gaan het gesprek aan met de ondernemers in onze gemeente over hoe we elkaar in de toekomst (nog) beter kunnen vinden en versterken. Zowel met kleine en grote ondernemers over hun beelden over een aantrekkelijk economisch (vestigings)klimaat. Maar ook met spelers uit andere branches (onderwijs, wonen en zorg), die samen zorgen voor een prettig leefklimaat en daarnaast economische activiteit en werkgelegenheid kunnen stimuleren. Als verbindende schakel brengt de gemeente partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.

Samen met het bedrijfsleven maken we ons niet alleen sterk voor een gezonde lokale en regionale economie, maar zetten we ons ook in voor (lands)grensoverschrijdende samenwerking tussen overheden en instellingen. Het aanjagen van samenwerking tussen partijen in én buiten de regio (waarbij we ook denken aan Duitsland) geeft een stimulans aan de economische bloei van de gemeente en de ontwikkeling van een krachtige regionale positie. Vooral in een samenleving waarin mensen, ondernemers en organisaties in toenemende mate van elkaar afhankelijk zijn en zij met elkaar functioneren als netwerken.

3.3 Aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs

Voor een gezonde economie is een goede match tussen de vraag en het aanbod op de arbeidsmarkt én passend onderwijs van cruciaal belang. Een investering in een breed onderwijsaanbod dat aansluit op de lokale arbeidsmarkt, is niet alleen een impuls voor de lokale economie maar ook voor de leefbaarheid. Nu en voor de lange termijn. In het onderwijsaanbod van de nieuwe gemeente is aandacht voor de terreinen agri, food, toerisme en zorg die kenmerkend zijn voor het economische profiel van de gemeente. De nieuwe gemeente herbergt een breed palet aan ontwikkelingsmogelijkheden voor onze kinderen en jongeren bij diverse onderwijsinstellingen op het gebied van opvang, basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs.

We maken ons sterk voor een passend onderwijsaanbod in de regio. In het bijzonder voor de doorontwikkeling van een breed MBO-aanbod wat, bij

sommige sectoren, kan uitgroeien tot een HBO-aanbod dat aansluit bij de lokale arbeidsmarkt. Daarnaast houden we ons bezig met de ontwikkeling van één visie op onderwijs in deze nieuwe grote gemeente en streven we naar een veilig en goed bereikbaar onderwijsaanbod. Ook zetten we ons in voor kwalitatief hoogwaardig basisonderwijs in de gehele gemeente (verspreid over de kernen) met het oog op de leefbaarheid in de kernen.

De combinatie van goed onderwijs, goede voorzieningen, financiële overwegingen en een toereikende leerlingdichtheid bepalen wat een passend onderwijsaanbod is. Onze regierol op het gebied van onderwijsontwikkeling houden we echter beperkt om de diversiteit van het onderwijsaanbod te laten floreren.

De inwoners, ondernemers, organisaties en in het bijzonder schoolbesturen in onze gemeente hebben zelf een belangrijke verantwoordelijkheid in de ontwikkeling van een passend onderwijsaanbod en het verder uitbouwen van samenwerking tussen instellingen.

Het is aan de onderwijsinstellingen en de arbeidsmarkt om te komen tot een breed onderwijsaanbod dat inhoudelijk aansluit bij de wensen van de arbeidsmarkt. Hetzelfde geldt voor de doorontwikkeling van een stagebureau waar stagiaires in contact worden gebracht met organisaties die stageplaatsen aanbieden.

4. Conclusie: prachtig en krachtig vanuit onze kern

De toekomst van onze kernen en de nieuwe gemeente is prachtig. In deze gemeente is het mooi wonen, werken, recreëren én leven. Alle drie onze ambities vragen om een krachtig gemeentebestuur en een robuuste ambtelijke organisatie die de handen uit de mouwen steken.

Én prachtige en krachtige kernen waarin mensen invloed hebben, waarin kernen en mensen herkenbaar zijn en blijven en waarbij mensen het verschil maken. Als gemeente kijken we er naar uit om samen met onze inwoners, ondernemers, organisaties en

samenwerkingspartners in én buiten de regio te
bouwen aan de toekomst van onze gemeente.

5

Bestuur, organisatie
& personeel

5 | Bestuur, organisatie & personeel

De visie uit het vorige hoofdstuk is leidend voor de relatie tussen het nieuwe gemeentebestuur en de samenleving. Het heeft invloed op houding, gedrag en competenties van politici, bestuurders en ambtenaren. Het benutten van de kracht van de dorpen vraagt om rolbewuste politici, bestuurders en medewerkers. Open staan voor initiatieven en in staat zijn daar proactief op in te spelen worden kerncompetenties. Dit hoofdstuk gaat daar verder op in.

Daarnaast wordt ingegaan op de beoogde positionering van de ambtelijke organisatie van de CBA-gemeente. Van waaruit afspraken gemaakt moeten worden met de partners in Werkorganisatie CGM en op basis waarvan wordt gestart met het opbouwen van de eigen krachtige ambtelijke organisatie.

5.1 Het gemeentebestuur staat in nauwe verbinding met de kernen

De nieuwe CBA-gemeente en zijn inwoners hechten er sterk aan dat ze nauw betrokken zijn bij hun gemeente. De mensen in de kernen zijn immers de 'kern' van de nieuwe gemeente en de drijvende kracht van de samenleving. Samen met de inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties maakt de gemeente zich sterk voor een vitale gemeenschap en het (nog) verder benutten van de kracht van de kernen. Daarbij staat maatwerk en behoud van de eigenheid van deze kernen centraal. In 2019, 2020 en 2021 gaan we als CBA-gemeenten in gesprek met de kernen over een passende rolverdeling tussen gemeente en gemeenschap én een bijpassende werkwijze (kernendemocratie), die recht doet aan de identiteit en wensen van de verschillende kernen

Maatwerk, samen optrekken en ruimte geven aan (initiatieven uit) de samenleving, vraagt om een andere rol van het gemeentebestuur. Inwoners komen met plannen en ideeën voor hun kern, zetten zich in voor evenementen en (behoud van) voorzieningen én weten anderen daarvoor te enthousiasmeren. Daarbij kunnen vele onderlinge verschillen bestaan in samenwerkingspartners, onderlinge communicatievormen en relevante thema's.

Gezamenlijk en in wisselende samenstellingen wordt bepaald wie – waaronder de gemeente – welke rol vervult (overheidsparticipatie). Waar voorheen de nadruk lag op reguleren en regisseren, gaat het nieuwe gemeentebestuur (raad en college) nu steeds

meer uit van stimuleren en faciliteren. Daarbij hoort ook dat het bestuur een andere rol heeft: de gemeente lost niet meer alles zelf op, waarmee haar rol wat betreft inhoud en proces beperkt is en het onderlinge verschillen toestaat. Maatwerk per kern is de uniforme basis voor samenwerking.

Het vraagt van de nieuwe gemeente en zijn bestuur dat zij in sterke verbinding met de kernen staan en weet welke initiatieven er leven. Leden van de gemeenteraad en het college van B&W zijn actief betrokken bij de samenleving. Zij besteden veel aandacht aan de dialoog met inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties over wie welke rol op zich neemt en scheppen de benodigde randvoorwaarden. Zo maken ze optimaal gebruik van de eigen kracht en maatschappelijke initiatieven in de samenleving.

In aanloop naar de herindelingsdatum wordt niet alleen het gesprek gevoerd met de kernen, maar gaan de gemeenteraden en colleges van B&W ook verder met elkaar in gesprek over wat dit voor de rol en werkwijze van het nieuwe gemeentebestuur betekent. Om op basis daarvan de ambtelijke organisatie zo in te richten dat het gemeentebestuur en de samenleving optimaal wordt gefaciliteerd.

5.2 Dienstverlening op maat en betrokken medewerkers

In de nieuwe CBA-gemeente wordt van medewerkers verwacht zij betrokken zijn, meedenken met inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties en samen zoeken naar oplossingen en antwoorden op maat. Zij geven vertrouwen én krijgen vertrouwen en ruimte, want voor maatwerk is het van belang om samen met betrokkenen tot oplossingen te komen.

Medewerkers spelen – binnen aangegeven kaders – flexibel in op vragen. Ze stimuleren, faciliteren en motiveren de inzet en betrokkenheid van inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties. Medewerkers zijn betrouwbaar en eerlijk. Ze doen beloften die zij kunnen waarmaken en managen verwachtingen. Dat geldt voor contact met inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties én voor samenwerking onderling.

Medewerkers zijn helder, deskundig en professioneel en handelen met een menselijke maat: altijd met inlevingsvermogen en begrip voor de impact van de beslissing. Daarbij is er voor inwoners, ondernemers en organisaties een herkenbaar aanspreekpunt.

5.3 Een eigenstandige ambtelijke organisatie

Vanwege de samenvoeging van de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis en de bestaande ambtelijke samenwerking van de gemeente Cuijk met Grave en Mill en Sint Hubert in Werkorganisatie CGM, hebben diverse bestuurlijke gesprekken en correspondentie plaatsgevonden over de toekomstige positionering van de ambtelijke organisatie(s).

De vijf gemeenten zijn tot op heden niet tot een gezamenlijke besluit over de toekomst van hun ambtelijke organisaties gekomen. Zie bijlage D voor een activiteitenoverzicht van de vijf gemeenten in het Land van Cuijk op het gebied van de positionering van de ambtelijke organisatie en de wijze waarop zij hier naar kijken.

De gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis kiezen daarom voor een variant die het beste het belang van de nieuwe gemeente dient: het vormen een eigenstandige ambtelijke organisatie voor de CBA-gemeente.

Hierdoor wordt regie gehouden op het herindelingsproces én kan bovenal de ambtelijke organisatie worden gevormd die in staat is om zelfstandig de maatschappelijke opgaven en bestuurlijke ambities van de nieuwe CBA-gemeente te realiseren, onder andere door:

- Voldoende strategische denkkraft aan zich te binden.
- Een professionele en efficiënte uitvoering en bedrijfsvoering te organiseren.
- Voldoende ruimte in te bouwen voor daadwerkelijk realiseren van verbinding met de dorpen in het gebied (ten dienste van kernendemocratie).
- Een heldere aansturing vanuit één gemeentebestuur kent.

Daarbij biedt de CBA-gemeente aan om vanuit haar eigenstandige ambtelijke organisatie in opdracht taken uit te voeren voor de gemeentebesturen van Grave en/of Mill en Sint Hubert. Op basis van een regiemodel. Graag gaan de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis hierover nader in gesprek met Grave en Mill en Sint Hubert. Daarbij willen zij uiterlijk 1 juli 2020 tot overeenstemming komen over de eventueel te verlenen diensten en bijbehorende voorwaarden, om tijdig over te kunnen gaan tot het zorgvuldig en voortvarend ontvlechten van de gemeente Cuijk uit Werkorganisatie CGM en het opbouwen van de nieuwe ambtelijke organisatie voor de CBA-gemeente.

5.4 Uittreding Cuijk uit GR Werkorganisatie CGM

Het opbouwen van een eigenstandige ambtelijke organisatie voor de CBA-gemeente vraagt om uittreding van de gemeente Cuijk uit de Gemeenschappelijke Regeling Werkorganisatie CGM. Tot het moment van herindelen op 1 januari 2022 is (mits in werking) de Gemeenschappelijke Regeling Werkorganisatie CGM van toepassing. Artikel 21 van deze regeling bevat bepalingen ten aanzien van uittreding. Deze bepalingen hebben tot gevolg dat:

- De gemeente Cuijk op zijn vroegst op 1 januari 2020 kan beslissen tot uittreding (art. 21 lid 1).
- De gemeente Cuijk daardoor vanaf 1 januari 2023 daadwerkelijk kan uittreden (twee kalenderjaren na het verstrijken van het jaar

waarin het uittredingsbesluit wordt genomen, art. 21 lid 2).

- Voor het bepalen van de uittredingskosten geldt dat de frictiekosten voor rekening van de uittreder komen, tenzij het bestuur unaniem anders beslist (art. 21 lid 5). Aangezien expliciet is opgenomen dat het om *frictiekosten* gaat, kunnen slechts de reële kosten voortvloeiend uit de uittreding worden doorberekend aan de uittreder (niet kosten van bijvoorbeeld een opheffing).

Na vaststelling van het herindelingsontwerp zal verder in gesprek worden gegaan met de gemeenten Mill en Sint Hubert en Grave over de voorwaarden rondom de uittreding van de gemeente Cuijk uit Werkorganisatie CGM en zullen de benodigde voorbereidingen voor ontvlechting en opbouw worden getroffen.

5.5 Ontvlechten en opbouwen

Na uittreding van de gemeente Cuijk uit de gemeenschappelijke regeling Werkorganisatie CGM, dient ontvlechting van de ambtelijke organisatie en systemen plaats te vinden en volgt het opbouwen van de eigenstandige organisatie daaruit, samen met de ambtelijke organisaties van Boxmeer en Sint Anthonis. Hierover zullen afspraken worden gemaakt met het bestuur van Werkorganisatie CGM.

De incidentele kosten die met een dergelijke operatie van ontvlechten en opbouwen van een organisatie gepaard gaan categoriseren wij naar drie kostensoorten:

- *Desintegratiekosten*. Dit zijn alle incidentele kosten die direct gekoppeld zijn aan het *ontvlechten* van de gemeente Cuijk uit GR Werkorganisatie CGM. Daarbij kan gedacht worden aan kosten die samenhangen met niet eerder te ontbinden langlopende contracten, eventuele personele boventalligheid en het versneld afschrijven van investeringen. Hieronder vallen ook de projecturen/-kosten die gemaakt moeten worden om tot ontvlechting te komen.
- *Projectkosten*. Dit betreft alle incidentele kosten die direct gekoppeld zijn aan het *opbouwen* van de nieuwe organisatie voor de CBA-gemeente. Daarbij kan worden gedacht aan uren/kosten voor de projectorganisatie, communicatie, de inrichting van een nieuwe organisatiestructuur en het plaatsen van medewerkers, het inrichten van ICT-

faciliteiten. Dergelijke kosten doen zich (grotendeels) voor in iedere reguliere herindeling en zijn onafhankelijk van de keuze in positionering van de ambtelijke organisatie.

- *Frictiekosten*. Dit betreft alle incidentele kosten die samenhangen met de samenvoeging van de ambtelijke organisatie van Boxmeer, Sint Anthonis en het overkomende deel vanuit Werkorganisatie CGM. Dit kunnen zowel personele als materiële frictiekosten zijn. Te denken valt aan eventuele boventalligheid op managementfuncties, het versneld afschrijven van investeringen en kosten gekoppeld aan de harmonisatie van arbeidsvoorwaarden en het sociaal plan.

De hoogte van deze kosten is van vele factoren afhankelijk, bijvoorbeeld van de afspraken die de gemeente Cuijk (en Boxmeer en Sint Anthonis) en het bestuur van Werkorganisatie CGM maken over de uittreding (zoals over de overgang van personeel en gebruik van ICT-faciliteiten) en keuzes in de op te bouwen organisatie (waaronder het ambitieniveau) en de afspraken in het sociaal plan.

De gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis hebben aangegeven de incidentele desintegratiekosten ten gevolge van de ontvlechting van de gemeente Cuijk uit de GR Werkorganisatie CGM voor hun rekening te nemen, conform de bepalingen uit de Gemeenschappelijke Regeling.

Daarbij zullen de gemeenten zich inspannen om deze desintegratiekosten maximaal in te perken. Mogelijkheden worden daarbij gezien in het inbedden van de ambtelijke (over)capaciteit binnen de nieuw te vormen CBA-gemeente en de huidige medewerkers binnen Werkorganisatie CGM een werkgarantie af te geven. De werkelijke incidentele desintegratie-, project- en frictiekosten worden gedekt uit de incidenteel door het Rijk toe te kennen Arhi-gelden.

5.6 Een zorgvuldig en gelijkwaardig proces voor alle medewerkers

In artikel 59 van de wet Arhi is geregeld dat voor ambtenaren in dienst van een op te heffen gemeente (met uitzondering van de gemeentesecretaris en de griffier) geldt dat zij op de datum van herindeling voorlopig overgaan in dienst van de nieuwe gemeente. Hetzelfde geldt voor personen met een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht van een Gemeenschappelijke Regeling die met ingang van de datum van herindeling vervalt. Dit zijn die GR-en waaraan uitsluitend wordt deelgenomen door gemeenten die in zijn geheel tot een en dezelfde gemeente komen te behoren.

Op basis van artikel 57 van de wet Arhi worden de gemeentesecretaris en griffier (hieronder niet vervat de griffiemedewerkers) van de op te heffen gemeenten eervol uit hun ambt ontslagen. Het betreft een ontslag van rechtswege met ingang van de datum van herindeling. De betreffende gemeentesecretarissen en griffiers kunnen aan Gedeputeerde Staten verzoeken hen voorlopig te plaatsen in een andere functie in dienst van de nieuwe gemeente. De burgemeesters van de op te heffen gemeenten worden op basis van artikel 44 van het Rechtspositiebesluit burgemeesters met ingang van de datum van herindeling eervol uit hun ambt ontslagen.

In de implementatiefase wordt een sociaal plan uitgewerkt en vastgesteld, waarin deze en andere uitgangspunten over de omgang met personeel worden opgenomen. De gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis spreken graag de ambitie uit om zowel in voorbereiding als uitvoering een goed werkgever te zijn voor alle medewerkers in het Land van Cuijk en hen voor de regio te willen behouden. Dat betekent een zorgvuldig proces, het motiveren van beslissingen, verwachtingen waarmaken en gelijke behandeling van alle medewerkers van de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis, waaronder Werkorganisatie CGM.

6

Financiële gevolgen
van de herindeling

6 | Financiële gevolgen van de herindeling

De samenvoeging van gemeenten heeft ook gevolgen voor de financiën. Op verzoek van de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis is – onder verantwoordelijkheid van de provincie Noord-Brabant – een begrotingsscan opgesteld om inzicht te geven in de financiële positie van de nieuwe gemeente en financiële effecten van de herindeling. Daaruit blijkt een solide basis en goede financiële uitgangspositie voor de nieuwe gemeente. In bijlage F is de herindelingsscan integraal opgenomen, waarvan de belangrijkste bevindingen in dit hoofdstuk zijn weergegeven.

6.1 Financiële positie CBA-gemeente

De begrotingen 2019 van Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis voldoen aan het wettelijk criterium. Dit houdt in dat het begrotingsjaar 2019 structureel en reëel in evenwicht is of uit de meerjarenraming blijkt dat dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf wordt bereikt. De drie gemeenten beschikken – op basis van de begrotingen 2019 - 2022 – de volgende saldi in hun meerjarenramingen.

Tabel 2

Saldi meerjarenramingen (bedragen x € 1.000)		2019	2020	2021	2022	2023
Cuijk	begroting 2019-2022	570 N	73 N	393 V	642 V	
	kadernota & meicirculaire (prognose)		1126 N	590 N	1162 N	920 N
Boxmeer	begroting 2019-2022	0	539 V	774 V	1073 V	
	kadernota & meicirculaire (prognose)		102 V	80 V	71 V	529 V
Sint Anthonis	begroting 2019-2022	490 N	22 V	295 V	424 V	
	kadernota & meicirculaire (prognose)		71 N	130 V	10 N	404 V

Overigens is alleen bij Boxmeer al in 2019 sprake van structureel en reëel evenwicht. De begrotingen 2019 van de gemeente Cuijk en Sint Anthonis zijn in het begrotingsjaar 2019 niet structureel en reëel sluitend, maar het structureel evenwicht wordt wel tot stand gebracht in de meerjarenraming. Bij de gemeente Cuijk wordt het structureel evenwicht in de meerjarenraming bereikt vanaf 2021 en bij de gemeente Sint Anthonis is in de meerjarenraming vanaf 2020 sprake van een structureel evenwicht.

De kadernota's ter voorbereiding van de begroting 2020-2023 laten bij alle drie de gemeenten een verslechtering van de begrotingssaldi zien. De stijgende kosten van jeugdzorg is hiervan een van de belangrijkste oorzaken.

Reserves

De drie gemeenten beschikken – per 31 december 2018 (begrotingsscan) – over de volgende reserves:

Tabel 3

Reserves				
	<i>Cuijk</i>	<i>Boxmeer</i>	<i>Sint Anthonis</i>	<i>CBA-gemeente</i>
Algemene reserves (x € 1 mlj)	12,7	14,3	5,1	32,1
Bestemmingsreserves (x € 1 mlj)	11,4	23,0	22,5	56,9
Totaal	24,1	37,3	27,6	89,0
Totaal reserves per inwoner	€ 969	€ 1.291	€ 2.391	€ 1.363

Alle drie de gemeenten hebben bestemmingsreserves gevormd ter dekking van toekomstige kapitaallasten. Sint Anthonis heeft een aanzienlijke bestemmingsreserve vanwege het Uitvoeringsprogramma.¹

¹ Zie bijlage voor het convenant Uitvoeringsprogramma Sint Anthonis, dat is overeengekomen tussen de drie gemeenten en integraal onderdeel is van dit herindelingsontwerp.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van de gemeenten – op basis van de jaarrekening 2018 – is uitstekend (elk een ratio hoger dan 2), ook voor de nieuwe gemeente:

Tabel 4

Weerstandsvermogen (bedragen in € 1.000)			
	<i>Cuijk</i>	<i>Boxmeer</i>	<i>Sint Anthonis</i>
Totale weerstandscapaciteit	26.915	47.681	12.193
Totaal berekende risico's	5.618	8.047	1.254
Weerstandsratio	4,8	5,9	9,7

Bij tabel 4 wordt opgemerkt dat de wijze van berekening van risico's en weerstandsvermogen varieert tussen de drie gemeenten. Daarbij bestaat de weerstandscapaciteit uit een incidenteel deel (o.a. reserves) en een structureel deel (o.a. onbenutte belastingcapaciteit).

Financiële kengetallen

Het besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat gemeenten vijf kengetallen over de financiële positie in hun begroting opnemen. Voor de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis – gebaseerd op de jaarrekeningen 2018 – zijn deze kengetallen:

Tabel 5

Financiële kengetallen				
	<i>Cuijk</i>	<i>Boxmeer</i>	<i>Sint Anthonis</i>	CBA-gemeente
Netto schuldquote	92,0	117	2,8	87,2
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	82,0	111	1,6	80,5
Solvabiliteitsratio	23,5	29	64,8	32,0
Structurele exploitatieruimte	23,1	46	3,5	29,5
Grondexploitatie	0,5	5,0	-5,5	
Belastingcapaciteit	76,7	98	79,3	

Toelichting op de kengetallen:

- Netto schuldquote: geeft een indicatie voor de omvang van de rentedruk;
- Solvabiliteitsratio: geeft een indicatie voor weerbaarheid;
- Structurele exploitatieruimte: biedt zicht op perspectief begroting en stabiliteit;
- Grondexploitatie: geeft een indicatie voor financieel belang grondexploitaties;
- Belastingcapaciteit: biedt zicht op extra ruimte in de begroting.

De herindelingscan (bijlage E) geeft – evenals de paragraaf Weerstandsvermogen in de begrotingen van de drie gemeenten – een uitgebreide toelichting op deze kengetallen.

Overige aandachtspunten:

- Verbonden partijen: De drie gemeenten nemen aan vrijwel allemaal dezelfde gemeenschappelijke regelingen deel. Dat betekent dat vrijwel alle risico's van de verbonden partijen ook nu al gedeeld worden. Door de herindeling kan het noodzakelijk zijn om uit één of meerdere verbonden partijen te treden, zoals belastingsamenwerking Oost Brabant (BSOB) en Werkorganisatie CGM, wat gepaard kan gaan met uittredingskosten.
- Onderhoud kapitaalgoederen: De vastgestelde kwaliteitsniveaus voor wegen, civieltechnische werken, openbare verlichting riolering en groen van het onderhoud zijn voldoende. Het budget is in overeenstemming met het vastgestelde kwaliteitsniveau. Van achterstallig onderhoud is in de gemeente Cuijk sprake bij wegen. De gemeente heeft voor het oplossen van het achterstallig onderhoud een aparte voorziening getroffen. Het achterstallig onderhoud wordt vervolgens ten laste van deze voorziening gebracht.
- Grondbeleid: Met name bij de bedrijventerreinen doen zich risico's voor door stagnerende verkoop, lange looptijd en hoge boekwaarde. Dit is vooral het geval bij de gemeente Boxmeer. Cuijk heeft naast in de financiële administratie opgenomen grondexploitaties ook een financieel belang in een grondexploitatie die is ondergebracht in een aparte rechtspersoon te weten Regionaal bedrijvenpark Laarakker (RBL).

6.2 Impact op algemene uitkering gemeentefonds

De herindeling van de drie gemeenten heeft een effect op de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De algemene uitkering van de nieuwe gemeente zal circa 0,80% (€ 776.000) lager zijn dan de optelling van de algemene uitkeringen van de drie gemeenten. Deze daling komt, naast een aantal kleine voordelen, vooral door het wegvallen van twee (totaal € 782.000) van de drie vaste bedragen van de algemene uitkering. Het vaste bedrag wordt aan iedere gemeente uitgekeerd, onafhankelijk van de grootte van de gemeente. De nieuwe gemeente ontvangt één vast bedrag. Deze daling kan opgevangen worden door een verlaging van o.a. de bestuurskosten (raad, college, griffie, gemeentesecretarissen, etc.), omdat deze na herindeling maar voor één gemeente gemaakt hoeven te worden. Als gevolg van wachtgeldverplichtingen kan er vertraging zijn in de daling van deze bestuurskosten.

Tabel 6

Algemene Uitkering voor en na herindeling (x € 1.000)	
Algemene uitkering Cuijk	38.999
Algemene uitkering Boxmeer	41.213
Algemene uitkering Sint Anthonis	16.594
Algemene uitkering voor herindeling	96.806
Algemene uitkering na herindeling voor CBA	96.030
Mutatie algemene uitkering door herindeling	-776
Mutatie per inwoner in €	-12
Mutatie procentueel	0,80%

6.3 Tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling

Bij het vormen van een nieuwe gemeente krijgt de gemeente te maken met incidentele kosten die zonder herindeling niet gemaakt zouden zijn en die per definitie extra en tijdelijk zijn. De CBA-gemeente komt in aanmerking voor de 'tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling'. Dit is een vergoeding vanuit het Rijk voor de extra incidentele kosten in het geval van een herindeling. De omvang van deze vergoeding bedraagt circa € 12,6 miljoen, op basis van het aantal inwoners per 1 januari 2019 en de uitkeringsfactor voor 2019. Het exacte bedrag is afhankelijk van de uitkeringsfactor van het jaar voorafgaand aan de herindeling, wat in 2021 bekend is.

De vergoeding wordt uitgekeerd over een periode van vijf jaar. In het jaar voorafgaand aan herindeling wordt 25% uitgekeerd, in gelijke delen voor de drie gemeenten. Het restantbedrag wordt in de vier jaren daarna uitgekeerd (40% in het jaar van herindeling, 20% in elk van de volgende jaren) en komt toe aan de CBA-gemeente. Onderstaand overzicht geeft de uitkering van de vergoeding weer.

Tabel 7

Totale vergoeding	€ 12.605.051	
<i>Uitbetaling</i>		
2021	€ 2.521.010	Alle huidige gemeenten 1/3 deel
2022	€ 4.033.616	40%
2023	€ 2.016.808	20%
2024	€ 2.016.808	20%
2025	€ 2.016.808	20%

6.4 Indicatie incidentele financiële gevolgen

Zoals in paragraaf 5.5 benoemd bestaan de incidentele kosten van deze herindeling uit drie kostensoorten:

- Desintegratiekosten.
- Projectkosten.
- Friciekosten.

Voor onder andere 'dienstverlening' en 'ontvlechting uit verbonden partijen' zijn PM-posten opgenomen, gezien de afhankelijkheid van nog te maken keuzes. Bijvoorbeeld over het gebruik van huisvesting en ICT. Deze worden op een later moment geconcretiseerd.

De nieuwe gemeente krijgt vanaf 1 januari 2022 te maken met incidentele kosten voor de uitvoering van de herindeling, zoals kosten voor harmonisatie van arbeidsvoorwaarden, personele fricties en I&A. Dit zijn mogelijk hoge kosten. De exacte omvang van deze kosten is op dit moment echter zeer moeilijk in beeld te brengen. De vergoeding vanuit het Rijk ("tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling", zie 6.3) wordt naar verwachting volledig benut om alle incidentele kosten te dekken.

Budgetaanvraag

De uitkeringen van het Rijk aan de drie gemeenten en de nieuwe gemeente worden vanaf het jaar 2021 uitgekeerd. Bij de vaststelling van het herindelingsadvies in maart 2020 aan de gemeenteraden om een budget gevraagd om de eerste voorbereidingen tot van de herindeling te kunnen realiseren (zie tabel 8 voor overzicht). De gemeenten kunnen dit tijdelijk onttrekken aan de algemene reserve en na ontvangst in 2021 weer toevoegen.

Tabel 8

Indicatie incidentele financiële gevolgen						
		bedragen x € 1.000				
Kosten voor:	waaronder:	2019	2020	2021	2022	Totaal
Projectorganisatie	tijdelijke vervanging personeel, procesbegeleiding herindeling, externe inhuur expertise	25	1.250	1.750	450	3.475
Medezeggenschap	ondersteuning (B)OR, (B)GO		30	30		60
Kernendemocratie	uitvoering procesplan (o.a. organisatie bijeenkomsten)		150	250		400
Communicatie	website, logo, huisstijl	20	95	155		270
Bouw van de organisatie	inhuur expertise uitwerking organisatie-structuur, functieboeken werving en selectie, plaatsingsprocedure, opleiding en coaching		120	725	175	1020
Overig	organisatie verkiezingen, komborden			250		250
Totaal		45	1.645	3.160	625	5.475
Dienstverlening	onder andere I&A, huisvesting		PM	PM	PM	PM
Ontvlechting uit verbonden partijen			PM	PM	PM	PM
Sociaal plan, personele frictie, wachtgeld					PM	PM

6.5 Woonlasten

Op dit moment voeren de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis elk een eigen beleid ten aanzien van woonlasten, waaronder de Onroerend Zaak Belasting (OZB) voor woningen en niet-woningen.

Tabel 9

Woonlasten per huishouden 2019 (meerpersoonshuishouden met koopwoning)			
	Cuijk	Boxmeer	Sint Anthonis
Onroerende zaakbelasting	341	282	327
Rioolheffing	152	237	200
Afvalstoffenheffing	173	198	193
Totaal	666	717	720

Tabel 10

Woonlasten per huishouden 2019 (eenpersoonshuishouden met koopwoning)			
	Cuijk	Boxmeer	Sint Anthonis
Onroerende zaakbelasting	341	282	327
Rioolheffing	152	150	135
Afvalstoffenheffing	165	189	184
Totaal	658	621	646

Harmonisatie van OZB

Voor de OZB woningen is het harmonisatie-effect van de herindeling in beeld gebracht. Hierbij is op basis van de gegevens 2019 een gelijkblijvende opbrengst als uitgangspunt genomen. Voor de gemeenten is de OZB aanslag 2019 berekend aan de hand van de tarieven en gemiddelde WOZ waarde in de betreffende gemeente.

Tabel 11

Harmonisatie OZB-tarieven						
	Waarde woningen (x € 1 miljoen)	Waarde niet-woningen (x € 1 miljoen)	OZB-tarief woningen eigenaar (% WOZ-waarde)	Mutatie OZB-tarief woningen	OZB-tarief niet-woningen gebruik en eigendom (% WOZ-waarde)	Mutatie OZB-tarief niet-woningen
Cuijk	2.403	1.020	0,1534	-15,4%	0,5960	-18,0%
Boxmeer	3.008	1.285	0,1162	11,7%	0,4082	19,7%
Sint Anthonis	1.236	596	0,1173	10,7%	0,4824	1,3%
CBA-gemeente	6.647	2.902	0,1299		0,4888	

Uit het bovenstaande blijkt dat de gemiddelde OZB aanslag per woning in Cuijk op basis van dat tarief lager zal zijn dan op basis van het tarief dat Cuijk nu hanteert. In Boxmeer en Sint Anthonis zal sprake zijn van een hogere aanslag. Naast het feit dat het huidige OZB tarief in Boxmeer en Sint Anthonis lager is dan het (gewogen) gemiddelde OZB tarief van de drie gemeenten, is ook sprake van een hogere gemiddelde woningwaarde ten opzichte van Cuijk. Dit is vooral het geval in Sint Anthonis.

De nieuwe gemeente is zelf verantwoordelijk voor het belastingniveau. Voor een weloverwogen besluit dient het beleid van de drie gemeenten te worden onderzocht en vertaald naar de nieuwe gemeente. De raad van de nieuwe gemeente kan op basis hiervan de beleidskeuzes maken en de procedure vaststellen tot harmonisatie van tarieven.

6.6 Bevoegdheden van de nieuwe gemeenteraad

De raad van de nieuwe gemeente kan, na zijn aantreden, verordenende en beleidsmatige bevoegdheden uitoefenen. Hieronder vallen de vaststelling van de begroting en de (harmonisatie en) vaststelling van beleid en verschillende verordeningen. De geldende voorschriften van de huidige gemeenten behouden gedurende twee jaren na de herindelingsdatum hun rechtskracht. In deze periode moeten de voorwaarden geharmoniseerd worden.

Belastingverordeningen zoals deze op 1 januari 2022 gelden, zijn bepalend voor de rest van dat jaar en kunnen niet met terugwerkende kracht op de herindelingsdatum vastgesteld worden. Dit betekent dat wanneer de nieuwe gemeenteraad een belastingverordening vaststelt voor het hele gebied, deze pas ingaat op 1 januari van het volgende jaar. Vanwege de politieke gevoeligheid en financiële gevolgen is het gebruikelijk dat gemeenteraden vóór de herindelingsdatum, na een gezamenlijke inventarisatie en voorbereiding, elk een eensluidende verordening vaststellen. Op die manier zijn de tarieven in alle gemeenten na de herindelingsdatum hetzelfde en hoeft er feitelijk niets geharmoniseerd te worden.

Specifiek voor de OZB geldt echter dat de raad van de nieuwe gemeente binnen drie maanden na de datum van herindeling een nieuwe verordening kan vaststellen die in dat geval wel met terugwerkende kracht tot de datum van herindeling geldt (Wet arhi, artikel 28 en artikel 32, lid 1 en lid 2).

6.7 Financieel toezicht vanuit de provincie

In de Wet algemene regels herindeling (wet arhi, artikel 21), staat dat met ingang van de dag waarop een gemeente volgens een herindelingsontwerp in aanmerking komt om te worden opgeheven, de provincie aangewezen besluiten van gemeenteraden en colleges van B&W van de betrokken gemeenten moet goedkeuren. Dit verscherpt financieel toezicht blijft van kracht tot de datum van herindeling.

Doel van het financieel toezicht is te voorkomen dat gemeenten die bij de herindeling zijn betrokken een zodanig financieel beleid gaan voeren, dat de nieuwe gemeente een financieel ongunstige startpositie heeft. Het toezicht houdt in dat Gedeputeerde Staten (GS) geen goedkeuring aan besluiten kunnen geven, als een besluit van een op te heffen gemeente – naar het oordeel van GS – in strijd is met het financiële belang van de nieuw te vormen gemeente. Het streven is wel om reguliere ontwikkelingen in de betrokken gemeenten niet te blokkeren.

Met de vaststelling van het herindelingsontwerp geldt dat de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis vanaf 28 oktober 2019 vallen onder verscherpt preventief Arhi-toezicht, vanwege de beoogde herindeling. Vanaf dat moment stemmen de gemeenten financiële besluiten af met hun fusiepartners en leggen zij ter goedkeuring voor aan de provincie. Het gaat dan om besluiten die kunnen leiden tot nieuwe lasten, verhoging van bestaande lasten of verlaging van bestaande baten c.q. vermindering van vermogen. Het financieel toezicht betekent dat in elk geval de begroting en begrotingswijzigingen goedkeuring behoeven. Daarnaast kunnen GS nog een aantal andere besluiten met een financiële strekking hiervoor aanwijzen. Goedkeuring kan alleen onthouden worden als een besluit naar het oordeel van GS in strijd is met het financiële belang van de nieuwe gemeente.

A large, mature tree with dense foliage in shades of green and yellow, indicating autumn. The tree is the central focus of the image. In the foreground, two people are sitting on a wooden bench, looking at something together. The ground is covered with fallen leaves. In the background, there is a green hedge and a clear blue sky.

7

Toetsing aan
beleidskaders

7 | Toetsing aan beleidskaders

In de wet Arhi is geregeld hoe achtereenvolgens gemeente- en provinciebesturen en de Minister van BZK de voorbereiding tot een herindelingsregeling ter hand kunnen nemen en welke procedureregels in dat verband in acht genomen moeten worden. Het Rijk speelt hierbij een belangrijke rol, want een voorstel tot wijziging van de gemeentelijke indeling geschiedt bij wet.

De Minister van BZK stuurde in maart 2019 het nieuwe 'Beleidskader gemeentelijke herindeling 2018' naar de Eerste en Tweede Kamer, dat geldt voor herindelingen vanaf 1 januari 2021. Hoewel het herindelingsproces van de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis startte onder de werking van het destijds vigerende beleidskader (2013), werd tijdens het proces al rekening gehouden met de invloed van het (aangekondigde) nieuwe beleidskader en hebben zij zich daar bij hun keuzes op gebaseerd.

7.1 Toets herindelingsvoorstel aan criteria

De criteria voor toetsing van het voorliggende herindelingsadvies vinden hun basis in:

- Het 'Beleidskader gemeentelijke herindeling' van de minister van BZK uit 2018;
- Het 'Ontwikkelkader samenwerking en herindeling' bijlage 2 bij brief van GS van Noord-Brabant van 2 juli 2013.

Het beleidskader van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) geeft inhoudelijke en procesmatige kaders aan voor gemeentelijke herindeling. De minister toetst elk herindelingsadvies aan vier criteria (in onderlinge samenhang), om te beoordelen of en op welke manier een herindelingsadvies tot een wetsvoorstel leidt.

Het beleidskader kent de volgende criteria:

- *Draagvlak*: Er is draagvlak voor de herindeling, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen lokaal bestuurlijk (gemeenteraden), regionaal (buurgemeenten, provincie) en maatschappelijk draagvlak (inwoners en maatschappelijke organisaties).
- *Bestuurskracht*: de nieuwe gemeente heeft het vermogen om wettelijke- en niet wettelijke taken uit te voeren en de benodigde maatschappelijke en bestuurlijke relaties aan te gaan.
- *Interne samenhang en nabijheid van bestuur*: De nieuwe gemeente heeft een logische interne samenhang tussen
- kernen die identiteit geeft (sociaal, cultureel, economisch) aan de nieuwe bestuurlijke eenheid, waarbij geïnvesteerd wordt in de nabijheid van bestuur.
- *Regionale samenhang*: De nieuwe gemeente is een krachtige bestuurlijke partner in de regio, die een meerwaarde kan leveren bij regionale opgaven en taken.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant toetsen het herindelingsadvies aan bovengenoemde criteria van de minister van BZK. Daarnaast toetst de provincie aan een aanvullend criterium, dat is opgenomen in het provinciale 'Ontwikkelkader samenwerking en herindeling':

- *Schaalniveau*: het schaalniveau van samenwerking sluit zo optimaal mogelijk aan bij het schaalniveau van de gemeenschap, vraagstukken en ambities.

In de volgende paragrafen staat beschreven hoe de nieuwe gemeente voldoet aan deze criteria.

7.2 Toetsing aan criteria 'Beleidskader gemeentelijke herindeling 2018'

criterium 1: Draagvlak

Lokaal bestuurlijk draagvlak

Bij lokaal bestuurlijk draagvlak gaat het om draagvlak onder gemeenteraden en colleges van de betrokken gemeenten voor het voorstel voor de herindeling.

De herindeling van Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis kan op draagvlak rekenen in de gemeenteraden. Ook is er bestuurlijk gezien veel steun voor deze herindeling. Na de besluitvorming op 20 september 2017, waarin de raden van de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis besloten één gemeente Land van Cuijk te willen vormen, willen de drie besturen doorpakken.

De drie gemeenteraden gaven in het voorjaar van 2018 hun colleges de opdracht om een plan van aanpak voor de herindeling van Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis op te stellen. Vervolgens is het plan van aanpak 'Opschalen en verbinden' op 13 en 17 december 2018 door de raden vastgesteld.

Bovendien hebben de raden van Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis op respectievelijk 1 april 2019, 28 maart 2019 en 18 april 2019 – op basis van de analyse van herindelingsvarianten – besloten vast te houden aan het vastgestelde plan van aanpak en de koers richting een herindeling per 1 januari 2022 te vervolgen.

Regionaal bestuurlijk draagvlak

Een herindeling heeft invloed op de positie van omliggende en naburige gemeenten en op de bestuurlijke verhoudingen in een regio. Het kabinet verzoekt gemeenten om bij een herindeling de omliggende of anderszins betrokken gemeenten te vragen een zienswijze in te dienen. Als gemeenten besluiten een negatieve zienswijze van een omliggende gemeente niet over te nemen, vraagt het kabinet om een onderbouwing waarom hiervoor gekozen is.

De afgelopen tijd hebben de drie gemeenten op reguliere momenten van ontmoeting of overleg met bestuurlijke partners in de regio meerdere malen gesproken over de voorgenomen herindeling. Nadat het herindelingsontwerp op 28 oktober 2019 ter

vaststelling door de gemeenteraden voor ligt, worden de omliggende gemeenten in de gelegenheid gesteld om zienswijzen kenbaar te maken. Daarbij is de stuurgroep CBA voornemens om in deze periode van de zienswijzenprocedure in gesprek te gaan met de colleges van B&W van de omliggende gemeenten, waaronder Grave, Mill en Sint Hubert, Gemert-Bakel, Boekel en Uden. Ook met aangrenzende gemeenten in andere provincies zal contact worden gezocht. In deze gesprekken zal worden ingegaan op de visie van de omliggende gemeenten op de herindeling van de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis. Ook de mogelijke gevolgen voor samenwerkingsverbanden met de betreffende gemeenten zullen aan de orde komen.

Gezien de samenwerking van de gemeenten Cuijk, Grave en Mill en Sint Hubert in de ambtelijke fusieorganisatie CGM (zie hoofdstuk 5) hebben in de afgelopen tijd diverse bestuurlijke gesprekken plaatsgevonden tussen de vijf betrokken gemeenten. Deze gesprekken zijn in goede harmonie verlopen, waarbij is gesproken over de bestuurlijke toekomst van Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis, wensen en mogelijkheden voor ambtelijke samenwerking en gevolgen voor Werkorganisatie CGM. Na vaststelling van het herindelingsontwerp zullen deze gesprekken worden vervolgd.

De provincie Noord-Brabant ziet het Land van Cuijk als een eenheid. Hoewel één gemeente voor het Land van Cuijk de voorkeur heeft, heeft de provincie – gezien de huidige standpunten van de vijf gemeenten – veel waardering voor de ingezette koers van de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis naar een herindeling en ondersteunt deze beweging dan ook volledig.

Maatschappelijk draagvlak

Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het betrekken van inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties in het herindelingsproces. Zij hebben een inspanningsverplichting om te investeren in het maatschappelijk draagvlak. Van gemeenten wordt verlangd om onderzoek te (laten) doen naar het maatschappelijk draagvlak en in het herindelingsadvies aandacht te besteden aan de wijze waarop dat heeft plaatsgevonden.

De drie gemeenten hebben een uitgebreid, open en transparant traject van informeren en consulteren

over de bestuurlijke toekomst doorlopen. In het voortraject hebben de drie gemeenten elk aandacht besteed aan het betrekken van de inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisatie in afwegingen over de bestuurlijke toekomst. Zo is in het voorjaar van 2017 – in de verkenning voor de gemeenten in het Land van Cuijk – per gemeente een bijeenkomst met inwoners georganiseerd, waar is gesproken over de opgaven en wensen voor de toekomst. Ook zijn gesprekken gevoerd met jongeren, maatschappelijke organisaties, ondernemers en agrariërs.

Na de besluiten van de raden Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis om tot het opstellen van een herindelingsontwerp over te gaan, zijn tussen medio mei en begin juni 2019 in elke kern van de nieuwe gemeente avonden georganiseerd voor inwoners. De gespreksleiders van de avonden waren inwoners uit de gemeenten zelf die hiervoor benaderd waren. Bij vrijwel elke inwoneravond was een lid van de stuurgroep aanwezig van een andere gemeente dan waar de betreffende kern toe behoort. Tijdens de inwoneravonden is de achtergrond en totstandkoming van de besluitvorming over de herindeling toegelicht. Er is – aan de hand van acht thema's (zie hoofdstuk 1) – in gesprek gegaan met inwoners over hun wensen en ambities voor de nieuwe gemeente. Er is besproken op welke manier de verbinding tussen de dorpen en nieuwe gemeente eruit kan zien of versterkt kan worden.

Daarnaast is aan de orde geweest hoe er samen voor gezorgd kan worden dat de identiteit en leefbaarheid van de kernen behouden blijft. Tijdens de avonden, die wisselend zijn bezocht, hebben constructieve en prettige gesprekken plaatsgevonden. Daarnaast is op 20 juni 2019 een gezamenlijke doelgroepenbijeenkomst georganiseerd. Er werden met vertegenwoordigers van doelgroepen op het gebied economie, zorg, wonen en van jongeren en ouderen gerichte gesprekken gevoerd over de toekomst.

Ook werden bij leerlingen van basisscholen in de drie gemeenten beelden opgehaald over hun wensen voor de nieuwe gemeente. Via een interactief online platform was het bovendien voor een ieder mogelijk om suggesties in te dienen voor het toekomstperspectief van de nieuwe gemeente.

Criterion 2: Bestuurskracht

Bestuurskracht gaat over het vermogen van de gemeente om de wettelijke en niet-wettelijke taken uit te voeren en de daarvoor benodigde maatschappelijke en bestuurlijke relaties aan te gaan. Bij een herindelingsontwerp moet worden uiteengezet welke opgaven er ten aanzien van bestuurskracht bij de bestaande gemeente spelen en hoe de herindeling tegemoet komt aan het versterken van de bestuurskracht.

De herindeling van de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis levert een bestuurlijke krachtig gemeente op, die goed in staat is om (al dan niet in samenwerking met andere partners, waaronder de gemeenten Grave en Mill en Sint Hubert) maatschappelijke opgaven te realiseren. De nieuwe gemeente heeft voldoende financiële slagkracht, zoals in hoofdstuk 6 is beschreven. En de gemeente beschikt over een robuuste ambtelijke organisatie, die in staat is om complexe taken adequaat en professioneel uit te oefenen. Een gemeente die minder kwetsbaar is en bovendien een sterkere positie op de arbeidsmarkt heeft. Ook ontstaat meer politiek-bestuurlijke slagkracht.

In regionale en provinciale vraagstukken kan de nieuwe gemeente een krachtigere positie innemen. Doordat de nieuwe gemeente een bestuurlijke eenheid vormt, die een groter aantal inwoners en groter grondgebied vertegenwoordigt, kan zij meer invloed uitoefenen op de regionale agenda en het realiseren van eigen ambities.

Criterion 3: Interne samenhang en nabijheid van bestuur

Dit criterium gaat over het onderkennen van en handelen naar de gemeenschappelijkheden en verschillen tussen de verschillende dorpen, kenen en/of steden die worden samengevoegd. Van de nieuwe gemeente wordt verwacht dat zij zich inzet om zoveel mogelijk de nabijheid van bestuur en betrokkenheid van bewoners te borgen en versterken. Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis zijn demografisch, geografisch, cultureel en sociaaleconomisch, natuurlijke partners. De gemeenten hebben een gelijksoortig inhoudelijk profiel en staan voor vergelijkbare maatschappelijke opgaven. Ze kunnen elkaar daardoor versterken, bijvoorbeeld op het vlak van werkgelegenheid, woningbouw, voorzieningen en bereikbaarheid en samen aantrekkelijker te zijn voor werknemers en bedrijven.

De inwoners in de dorpen van de drie gemeenten voelen zich zeer betrokken bij en – samen met de gemeente – verantwoordelijk voor de vitaliteit van hun dorp. In de visie op de nieuwe gemeente (zie hoofdstuk 4) is de verbinding met de verschillende dorpen als belangrijke ambitie benoemd. De nieuwe gemeente wil de kracht uit de samenleving benutten. Door ruimte en vertrouwen te geven om zelf initiatieven te ontplooiën en daar waar nodig bij te inspireren, faciliteren en ondersteunen. De huidige gemeenten hebben al ruime ervaring met het werken met en in verschillende kernen, elk met een eigen identiteit. In de aanloop naar de herindelingsdatum wordt veel aandacht aanbesteed aan de verbinding met de 25 dorpen, door actief met hen aan de slag te gaan volgens het ‘Procesplan Kernendemocratie’. Door te putten uit elkaars ervaringen wordt deze periode benut om te bouwen aan een gezamenlijke werkwijze van de nieuwe gemeente: voor krachtige dorpen!

criterium 4: Regionale samenhang

Met de vorming van de nieuwe gemeente moeten evenwichtige regionale verhoudingen ontstaan. Het toekomstperspectief van omliggende gemeenten en regionale samenwerkingsverbanden moet niet nadelig beïnvloed worden. Bij dit criterium is het tevens van belang af te wegen of andere gemeenten in de regio betrokken zouden moeten worden bij de herindeling.

Een herindeling van de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis leidt tot een gemeente van een passende omvang (ca. 65.000 inwoners) in haar omgeving. Een gemeente die ten opzichte van partners in de regio niet dominant is, maar wel invloed heeft en zichtbaar is. De gemeente neemt een stevige positie in en is in staat haar belangen (regionaal, provinciaal en landelijk) te behartigen. De nieuwe gemeente is goed in staat om agenda’s van regionale samenwerkingsverbanden (mede) te bepalen en daar positie in te nemen.

Met deze herindeling wordt samenhang én potentie van het gebied (ook in regionaal verband en daarbuiten) niet optimaal benut. Er is sprake van fragmentatie. Immers zijn er nog twee andere gemeenten in het Land van Cuijk: Grave en Mill en Sint Hubert. Deze gemeenten willen op dit moment bestuurlijk zelfstandig blijven, maar hebben mogelijk op termijn bestuurskracht-versterking nodig. Echter heeft de minister van BZK in het ‘Beleidskader gemeentelijke herindeling’ nadrukkelijk aangegeven

situaties denkbaar zijn dat:

“een gedragen duurzame oplossing op korte termijn niet mogelijk is. In dergelijke gevallen kan het belang van het versterken van de gemeentelijke bestuurskracht zwaarder wegen dan het op korte termijn realiseren van een regionaal bestuurlijk eindbeeld.”

Hoewel de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis samen met Grave en Mill en Sint Hubert graag één gemeente in het Land van Cuijk willen vormen, realiseren zij zich dat dat op dit moment politiek niet haalbaar is.

Echter is het voor de drie gemeenten noodzakelijk zich op korte termijn te versterken. Dat is door de samenvoeging mogelijk, wat zwaarder weegt dan het feit dat deze herindeling mogelijk beperkt duurzaam is.

7.3 Toetsing aan provinciaal toetsingscriterium: Schaalniveau

Onder het provinciaal criterium ‘schaalniveau’ wordt het volgende begrepen:

“Het schaalniveau van samenwerking sluit zo optimaal mogelijk aan bij het schaalniveau van de gemeenschap, vraagstukken en ambities. Hierbij moet er oog zijn voor de ruimte die nodig is voor verdere ruimtelijk-economische ontwikkelingen rondom economische knooppunten of zones. De vraagstukken in sommige gebieden beperken zich meestal niet tot gemeentegrenzen. Grotere bestuurlijke eenheden –met eenheid van aansturing– zijn soms beter in staat effectieve oplossingen te bieden. Daarbij kan het gaan om versterking van de stedelijke ontwikkeling en het stedelijk netwerk, de versteviging van de plattelandontwikkeling of de samenhang van deze aspecten”.

De gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis vormen een samenhangend gebied. De schaal van de nieuwe gemeente sluit aan bij hun maatschappelijke opgaven. Samen kunnen zij de opgaven die op hen afkomen beter het hoofd bieden en op krachtigere wijze vraagstukken, bijvoorbeeld rondom leefbaarheid, wonen, onderwijs, veranderende economische (netwerk)structuren, werkgelegenheid, mobiliteit, duurzaamheid en veiligheid én de ontwikkeling van de participatiesamenleving aangaan.

7.4 Conclusie

De voorgestelde samenvoeging van de gemeenten Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis voldoet naar hun mening aan de criteria van het vigerende beleidskader gemeentelijke herindeling en het aanvullende provinciale criterium. Na de herindeling ontstaat een krachtige gemeente. De nieuwe gemeente is robuust, bestuurskrachtig en in staat om samen te werken met partners en in staat om de complexe taken uit te voeren en maatschappelijke opgaven het hoofd te bieden.

Een gemeente die in nauwe verbinding staat met zijn 25 dorpen en – elk met hun unieke karakter – versterkt. De voorgestelde herindeling draagt bij aan (een stap in) de toekomstbestendige inrichting van dit deel van de provincie Noord-Brabant.

8

Doorkijk op fusieproces
tot **1 januari 2022**

8 | Doorkijk op fusieproces tot 1 januari 2022

Na het herindelingsontwerp volgen nog diverse stappen voor de herindeling van Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis een feit is. Dit hoofdstuk geeft een doorkijk naar het verdere verloop van het fusieproces: van de activiteiten tussen het herindelingsontwerp en het herindelingsadvies, tot de wettelijke procedure die daar op volgt.

8.1 Van herindelingsontwerp naar herindelingsadvies...

Na de vaststelling van het herindelingsontwerp door de drie gemeenteraden, wordt het herindelingsontwerp acht weken ter inzage gelegd voor inwoners, ondernemers, (maatschappelijke) organisaties, omliggende gemeenten en andere belanghebbenden. Iedereen kan in deze periode schriftelijk of mondeling zijn/haar zienswijze over de voorgenomen herindeling kenbaar maken. De ingekomen zienswijzen worden beoordeeld, voorzien van een reactie en in geval van feitelijke onjuistheden in het herindelingsontwerp ook verwerkt in het herindelingsadvies.

Na vaststelling van het herindelingsadvies door de drie colleges in het voorjaar van 2020, wordt het herindelingsadvies Q1 2020 ter besluitvorming aan de gemeenteraden voorgelegd. Nadat het herindelingsadvies door de raden is vastgesteld, wordt het advies toegezonden aan Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant, met het verzoek om deze – voorzien van een (positieve) zienswijze – toe te sturen aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

8.2 En van herindelingsadvies naar wet

Op basis van het herindelingsadvies en de provinciale zienswijze besluit de minister van BZK over het doen van een wetsvoorstel voor de herindeling. Binnen maximaal vier maanden na ontvangst stelt de minister een voorstel op ter bespreking in de ministerraad. Na besluitvorming wordt de Raad van State gevraagd om advies uit te brengen over het wetsvoorstel. Vervolgens volgt behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede en Eerste Kamer der Staten-Generaal. Dit totale proces duurt circa anderhalf jaar. Na publicatie van de wet in het Staatsblad, treedt de wet in werking.

De officiële startdatum van de nieuwe gemeente is vervolgens op 1 januari van het jaar na de datum van inwerkingtreding van de wet. Voor de nieuwe gemeente is dat op 1 januari 2022. Voordat de nieuwe gemeente van start gaat, wordt in november 2021 eerst een gemeenteraadsverkiezing gehouden.

Onderstaand zijn de activiteiten weergegeven.

Tabel 12

Wat	Wie	Wanneer
Vaststellen herindelingsontwerp	Gemeenteraden	28 oktober 2019
Verzenden herindelingsontwerp aan Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant, omliggende gemeenten en waterschappen		29 oktober 2019
Ter inzagelegging van het herindelingsontwerp	Colleges van B&W	29 oktober – 24 december 2019
Verwerken van zienswijzen m.b.t. het herindelingsontwerp	Stuurgroep	begin 2020
Vaststellen herindelingsadvies	Colleges van B&W	febr./maart 2020
Vaststellen herindelingsadvies	Gemeenteraden	maart 2020
Toezenen herindelingsadvies aan Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant		uiterlijk 1 april 2020
Toezenen herindelingsadvies met provinciale zienswijze van Gedeputeerde Staten aan het Ministerie van BZK	GS provincie Noord-Brabant	uiterlijk 1 juli 2020
Opstellen wetsontwerp	Ministerie van BZK	
Besluit nemen over voorleggen wetsvoorstel aan Ministerraad	Ministerie van BZK	
Besluit nemen over wetsvoorstel	Ministerraad	
Advies opstellen over wetsvoorstel	Raad van State	
Behandelen van en besluiten over wetsvoorstel	Tweede Kamer	
Behandelen van en besluiten over wetsvoorstel	Eerste Kamer	
Gemeenteraadsverkiezingen nieuwe gemeente		november 2021
Start nieuwe gemeente		1 januari 2022

